

Tilstandsrapport for grunnopplæringen 2021-2022

Innhold:

1. Innledning	3
2. Sammendrag	4
3. Elever, lærere og ressursbruk	5
3.1. Elevtallsutvikling	5
3.2. Individuelle rettigheter	6
3.2.1. Spesialundervisning	6
3.2.2. Særskilt språkopplæring	8
3.2.3. Grunnskoleopplæring for voksne	9
3.3. Bemanning	10
3.4. Kvalifikasjoner	11
3.5. Ressursbruk	12
3.6. Skolebibliotek	14
4. Læringsmiljø	15
4.1. Støtte fra lærerne	15
4.2. Vurdering	16
4.3. Mestring, motivasjon og trivsel	17
4.4. Elevmedvirkning	18
4.5. Mobbing	19
4.6. Pandemi	20
4.7. Skolehelsetjeneste	21
5. Lærings-resultat	23
5.1. Nasjonale prøver	23
5.2. Grunnskolepoeng	25
5.3. Skolebidrag	26
6. Gjennomføring	28
6.1. Tilfredshet med rådgivning	28
6.2. Direkte overgang	28
6.3. Fullført utdanning	29
6.4. Fullføring og sosio-økonomisk bakgrunn	29
7. Internkontroll og kvalitets-utvikling	31
8. Konklusjon og utfordringer	33
9. Litteraturliste	34
10. Vedlegg	34
10.1. Kjønnforskjeller i skoleprestasjoner	34
10.2. Betydning av sosial ulikhet	35
10.3. Læringsmiljø- alle indekser	36
10.4. Mestringsnivå nasjonale prøver	37

1. Innledning

Formål, innhold og omfang

Kommunen har ansvaret for at kravene i Opplæringsloven og forskriftene blir fulgt, og å stille til disposisjon de ressursene som er nødvendige for at det kan la seg gjøre.

Kommunen skal også ha eit forsvarlig system for å følge opp resultatene fra nasjonale kvalitetsvurderinger. Som en del av oppfølgingsansvaret, skal det utarbeides en årlig tilstandsrapport om **læringsresultat, frafall og læringsmiljø**. Denne skal drøftes i kommunestyret.

Kommunen har gode data på gjennomføring i videregående opplæring og på elevens vurdering av læringsmiljøet. For at rapporten ikke skal bli for omfattende, velger kommunedirektøren å presentere hovedmomenter fra elevundersøkelsen slik at det er mulig å få et overblikk over tilstanden. Resultat for alle indekser finnes i vedlegg 10.3

Den nye læreplanen er omfattende og opplæringen skal bidra både til danning og utdanning. Det finnes noen data på utvalgte områder av læringsresultat. Nasjonale prøver måler grunnleggende ferdigheter i lesing og regning på 5., 8. og 9.trinn. Ferdigheter i faget engelsk målet på 5. og 8.trinn. Også dette skoleåret ble skriftlig og muntlig eksamen avlyst. Dermed er det bare standpunkt karakterer som benyttes til å beregne grunnskolepoeng for de tre siste årskullene.

I klasserommene arbeides det daglig med dannelsesarbeidet; å realisere formålsparagrafen og de nye tverrfaglige temaene. Vi har ikke data for dette arbeidet som gjøres blant annet for at elevene skal utvikle empati, vennskap og kritisk tenkning.

Kommunestyret i Sola har tidligere år vedtatt at tilstandsrapporten skal ha med opplysninger om elevtallsutvikling, skolebibliotek, kjønnsforskjeller og vesentlige tiltak som er igangsatt. Kommunedirektøren beskriver i denne rapporten, vesentlige tiltak som er igangsatt på skoleeiernivå. I vedlegg 10.1 kan en lese mer om hvilke kjønnsforskjeller som finnes i skoleprestasjoner nasjonalt. I vedlegg 10.2 kan en lese mer om hvordan sosial ulikhet påvirker helse og utdanning.

For å kunne tolke data som legges fram, er det behov for å sette opplysningene i en sammenheng, med nasjonale data og med kommunens utvikling over tid. For å redusere rapportens omfang, har en som hovedregel utelatt sammenligning med Rogaland fylke. Sammenligning med fylket og andre kommuner kan gjøres på Utdanningsdirektoratets nettside. (analysebrett)

Denne rapporten benytter analyseverktøyet Insight fra Conexus, i tillegg til tall fra GSI (Grunnskolen Informasjonssystem), KOSTRA-tall (kommunestat- rapportering) og data fra Utdanningsdirektoratets analysebrett. «Insights fargekoder gir god tolkningshjelp når skalaene som benyttes er ulike. Fargekodene er basert på statistiske beregninger, kvalitative vurderinger av spørsmålsformuleringer og sammenligning av resultater på undergrupper. Bruk av farger er en forenkling som raskt gir en oversikt over resultatene. Med fargekoder unngår en også å overvurdere forskjeller som er så små at de ikke skal tillegges vekt.» (Stavangers kvalitets- og utviklingsmelding 2021)

Verktøyet Insight gir i tillegg data for en lengre tidsperiode enn Udirs analysebrett.

Som forrige skoleår, har skoleåret 21-22 vært preget av pandemi, smitteverntiltak, omstillingskrav og utfordringer med å få tak i kvalifiserte lærere og vikarer. Mange vanlige tiltak ble avlyst som besøk på skolen for skolestarterne -21 og som besøk på videregående skole for 9. og 10. trinnselevne. Hvilke konsekvenser dette vil gi for læring, trygghet, omvalg og behov for særskilt støtte, vil tiden vise. Hjelpetjestene melder fra om lange ventelister og i løpet av et skoleår har økningen i spesialundervisning vært på over 30 elever. Denne utviklingen må følges nøye for å vurdere ressursinnsats, kompetansebehov og støttetiltak.

2. Sammendrag

Mange faktorer virker inn på tilstanden i grunnopplæringen i en kommune f.eks. ansattes kompetanse, skolens rutiner og strukturer, ressursinnsats og oppvekstmiljø. Tema for oppvekstprofil 2022 fra Folkehelseinstituttet, er betydningen av sosial ulikhet for barns helse og oppvekst. Dette vises også i denne rapporten.

Gjennomsnittlig grunnskolepoeng og fullføring av videregående opplæring er høyere i Sola enn nasjonalt slik også foresattes utdanningsnivå er. I Sola gjennomførte knapt 86 % av elevene som avsluttet grunnskolen i 2016. Knapt 92 % av kulletts jenter og 78 % av kulletts gutter hadde fullført per 1.8.2022.

Snittet for grunnskolepoeng er økende. Skoleåret 21-22 fikk også guttenes gjennomsnittsskår fargen grønn. Elever med høyskole- og universitetsutdannede foresatte har oppnådd økt gjennomsnittlig grunnskolepoeng i det siste, mens norskfødte med innvandrerforeldre har oppnådd lavere grunnskolepoeng.

7. trinnselevne i Sola er mer fornøyd med læringsmiljøet enn elevene nasjonalt. 10.trinnselevne i Sola er mindre motivert, har lavere trivsel og er mindre tilfredse med underveisvurderingen, enn landsgjennomsnittet.

Både på 7.og 10.trinn i Sola oppgir elevene fallende motivasjon, lavere trivsel, mestring og tilfredshet med underveisvurderingen. Nasjonalt ser en samme tendens på 7.trinnet. På 10. trinn i Sola faller også skåren for opplevd støtte fra lærerne. På 10.trinn øker andelen elever som opplever mobbing. På 7.trinnet er det en nedgang i opplevd mobbing. Årets tiendeklassinger oppgir høyere tilfredshet med elevdemokrati og medvirkning enn fjorårets kull.

Det er små forskjeller mellom gutter og jenters opplevelse av læringsmiljøet både nasjonalt og i Sola. Men guttene i Sola er jevnt over mer fornøyd med underveisvurderingen enn jentene. Guttene på 10.trinn er også mer fornøyd med egen mestring. Selv om jentene i større grad enn guttene opplever at pandemien har påvirket dem negativt, oppga over 60 % av elevene på 10.trinn høsten 2021 at pandemien hadde påvirket dem negativt i en eller annen grad.

Resultatet på nasjonale prøver er høyere i Sola enn nasjonalt for alle prøver og alle trinn bortsett fra i regning på 5.trinn. Der skårer Solaelevne som landsgjennomsnittet. Gjennomsnittet i Sola er høyere i år enn i fjor i lesing og engelsk på 8.trinn. For de andre prøvene, er gjennomsnittet lavere enn i fjor.

Jentene skårer høyere enn guttene på nasjonale prøver i lesing, og guttene skårer høyere enn jentene i regning på alle trinn både i Sola og nasjonalt. I Sola varierer det fra år til år hvilket kjønn som skårer høyest i faget engelsk. Nasjonalt ligger guttenes skår over jentenes skår i engelsk.

Det varierer fra år til år og fra hovedtrinn til hovedtrinn, om Solaskolen bidrar mer eller mindre, til elevenes læring enn gjennomsnittet for landets skoler. Det har vært en negativ utvikling i skolebidraget på 5.-7.trinn og på 8.-10.trinn i Sola. Skolene bidrar her mindre til elevens læring enn landsnittet. Tallene for 1.-4.trinn viser en positiv utvikling de siste årene. På dette trinnet bidrar skolene mer enn landssnittet til elevens læring på de målte områder.

Sola kommune har lave utgifter per elev til grunnskole. Driftsutgiftene er lavere enn gjennomsnittet for KOSTRA-gruppe 9, for fylket og nasjonalt.

Skolene holder vedtatt lærernorm. Flere undervisningstimer blir gitt av ansatte uten godkjent lærerutdanning. Behovet for spesialundervisning øker. Nesten hver femte undervisningstime blir brukt til spesialundervisning. På grunn av krigen i Ukraina økte behovet for særskilt norskopplæring våren 2022. 40 ukrainske elever fikk undervisning i norsk og morsmål mot slutten av skoleåret.

Lærerne og skolelederne i Sola er godt kvalifiserte. Hver femte lærer har masterutdanning. Over 80 % av skolelederne har formell utdanning i ledelse. Over halvparten av lærerne er under 40 år. En høyere andel av lærerne i Sola enn nasjonalt, har faglig fordypning i norsk, matematikk og engelsk. Knapt 70 lærere mangler tilstrekkelig faglig fordypning til å oppfylle forskriftens krav. Halvparten av skolene i Sola tilbyr praksisopplæring for grunnskolelærerstudenter ved Universitetet i Stavanger.

3. Elever, lærere og ressursbruk

Stabilt elevtall, lærernormen følges, kvalifiserte lærere, lave driftsutgifter, økning i vedtak om spesialundervisning og økt behov for særskilt norskopplæring

3.1. Elevtallsutvikling

Etter at Kjerrberget ungdomskole ble bygget og startet opp i august 2021, har Sola kommune 12 grunnskoler; tre ungdomsskoler, en 1.-10.skole og 8 barneskoler. De fleste skolene i Sola har fra 250 - 400 elever, men elevtallet varierer fra 104 på Sola skole til 535 på Skadberg. Selv om det totale elevtallet er stabilt fra i fjor til i år, øker elevtallet på ungdomstrinnet.

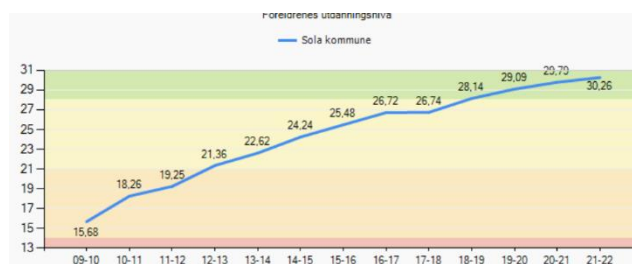
Skole	2021	2020	Endr. siste år	Kapasitets-mål
	-	-		
Dysjaland barnetrinn	178	192	-14	396
Dysjaland ungdomstrinn	195	175	+20	
Grannes*	259	251	+3	230
Haga	334	339	+5	411
Håland	168	183	-15	267
Kjerrberget	171			
Røyneberg	311	321	-10	365
Sande	319	333	-14	348
Skadberg	535	528	+7	545
Sola	104	113	-9	141
Sola ungdomsskole	414	571	-157	477
Storevarden	378	361	+17	304
Tananger ungdomsskole	270	268	+2	346
Sum barneskole	2581	2618	-37	
Sum ungdomsskole	1055	1017	+38	
Totalt elevantall	3636	3635	+1	

*Grannes har elever på 8.-10.trinn på forsterket tilbud.

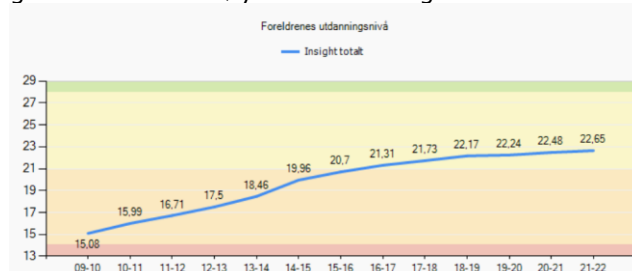
Ved årsskiftet 2022-2023 legger kommunedirektøren fram skolebruksplan 2023-2033. Den vil vise oppdaterte elevprognoser per skole for de neste ti årene. Prognosene blir basert på SSBs innbyggerframskrivninger per juni 2022.

Elevenes sosio-økonomiske bakgrunn

Foresattes utdanningsnivå påvirker elevenes læringsresultat både i Norge og internasjonalt. (Bakken 2009)

Foresattes utdanningsnivå er høyere i Sola enn nasjonalt snitt. Analyseverktøyet Insigth fargelegger foresattes utdanningsnivå grønt i Sola i de siste fire årene. Andelen som har høyere utdanning er i Sola ca 30 % høyere enn andelen som har grunnskole som høyeste utdanning.

Som tabellen ovenfor viser, har utdanningsnivået nasjonalt fått fargen gul i samme tidsperiode. Målet er beregnet ut fra utdanningen til foresatte med elever på 5.-10. trinn.

Hver femte elev i Sola i 2021 har innvandrerbakgrunn. Det vil si at de enten selv er født i utlandet eller har foresatte som er født i utlandet. Andelen med innvandrerbakgrunn er høyere i aldersgruppen 0-17 år (20,7 % i 2020) enn i befolkningen totalt i Sola (17,1% i 2020) og nasjonalt. FHI's Oppvekstprofil 2022 for Sola viser at andelen med innvandrerbakgrunn øker. I 2021 var andelen i aldersgruppen 0-17 år 21,5 %.

Tema	Indikator (klikkbare indikatornavn)	Kommune	Fylke	Norge	Enhet (*)
Befolkning	1 Andel barn, 0-17 år	24,4	23,2	20,6	prosent
	2 Innvand. og norskf. med innv.foredre	21,5	18,8	19,5	prosent
Leveldår	3 Vedvarende lav inntekt	7,4	9,5	12	prosent
	4 Vedvarende lav inntekt, lokal grense	11	11	12	prosent
	5 Inntektsulikhet, P90/P10	3	2,9	2,8	-
	6 Bor trangt, 0-17 år	14	14	19	prosent
	7 Barn av enslige forsørgere	11,4	12,7	14,8	prosent
	8 Barn med barnevernstiltak, 0-17 år	2,6	3,9	4,1	prosent

Sola kommune har en lavere andel barn i lavinntekstfamilier og barn som bor trangt, enn nasjonalt. 7,4 % av barna mellom 0 -17 år bodde i lavinntektsfamilier i perioden 2017-2019. I 2020 var det nesten dobbelt så høy andel som bodde trangt.

Elevenes sosio-økonomiske bakgrunn påvirker skoleprestasjoner, leseutvikling og skolefravær. (Zachrisson 2019) Sosioøkonomisk bakgrunn påvirker også opplevelsen av læringsmiljøet. (NTNU: Elevundersøkelsen 2019)

Basert på de sosioøkonomiske forholdene i Sola, skulle en kunne forvente grønnfarge på de fleste målingene i Sola og at resultatene i snitt ligger litt høyere enn nasjonalt. Likevel vil det være elever i alle klasser som har behov for at skolen tilbyr ekstra støtte.

« Det finnes ca. 15–25 prosent av barn og unge som har så store utfordringer at de trenger en form for tilrettelegging i barnehage og skole.» (Nordahl m.fl. 2018)

Kapittel 3.3. og kapittel 4 og 5 inneholder informasjon om den ordinære opplæringen.

3.2. Individuelle rettigheter

3.2.1. Spesialundervisning

Opplæringsloven gir to elevgrupper i grunnskolen individuelle rettigheter med klagemuligheter.

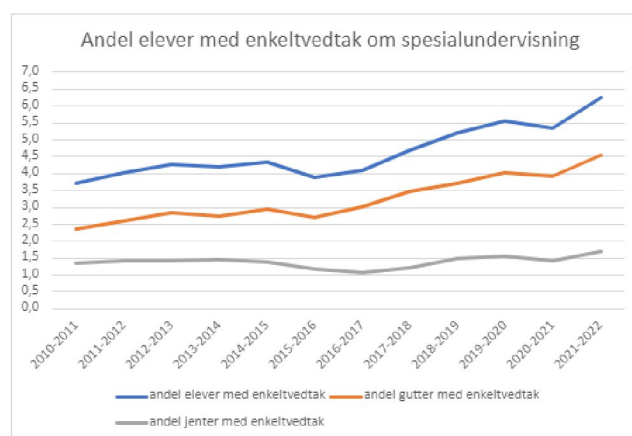
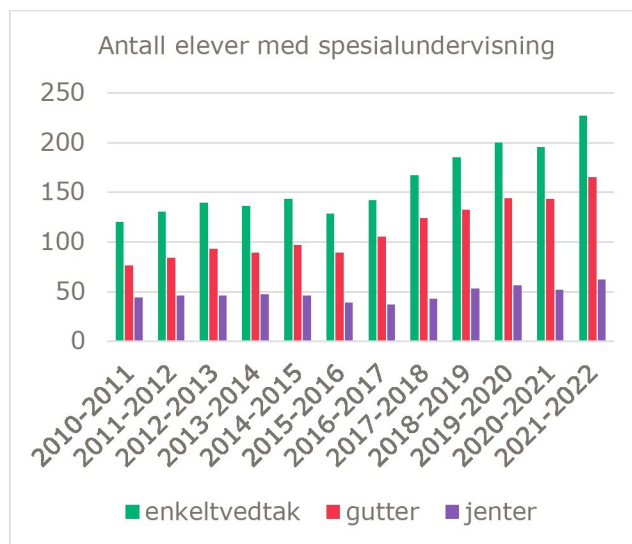
Den første gruppen består av elever som ikke har, eller ikke kan få tilfredsstillende utbytte, av den ordinære opplæringen. Pedagogisk Psykologisk tjenestekontor (PPT) skal utarbeide en sakkyndig uttalelse om eleven har rett på spesialundervisning eller ikke.

Andelen elever som får spesialundervisning er lavere i Sola enn nasjonalt. I Sola får 6,2 % av elevene spesialundervisning. Skoleåret 21-22 hadde 227 elever rett til spesialundervisning. Dette er en økning på 32 elever fra forrige skoleår.

Nasjonalt fikk 7,7 % av elevene i grunnskolen spesialundervisning skoleåret 21-22. 68 % av disse elevene var gutter. I Sola er andelen gutter høyere (73 %) og andelen gutter med spesialundervisning, har økt de siste årene.

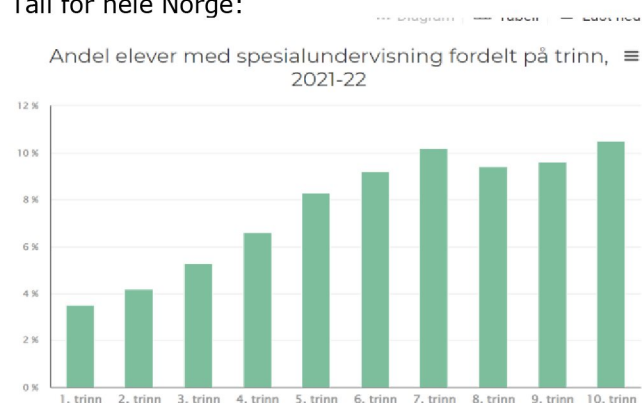
Barna som nå blir henvist til PPT er yngre, men andelen som får spesialundervisning er under 4 % på 1.-2.trinn. For ti år siden var det flest elever mellom 10-12 år som bli henvist til PPT. Både i 2018 og 2021 var det flest henvisninger for barn i aldersgruppen fra 3-5 år. Knappt 70 % av barna PPT har kontakt med, blir henvist før barnet er 9 år.

Tall for Sola:

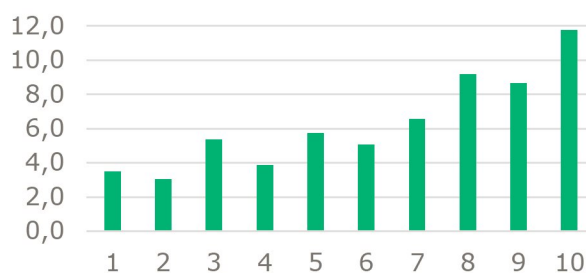
Både i Sola og nasjonalt øker andelen som får vedtak om spesialundervisning oppover på klasse-trinnene. Nasjonalt er det over tre ganger så mange som får spesialundervisning på 10.trinn, som på 1.trinn i 21-22. I Sola er det fire ganger så mange som får spesialundervisning på 10.trinn som på 1.trinn.

Tall for hele Norge:

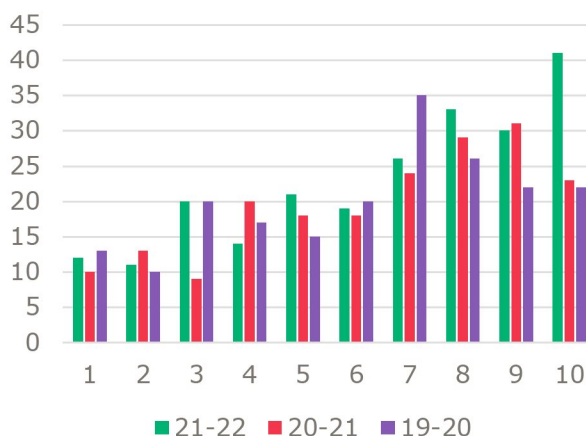

I Sola

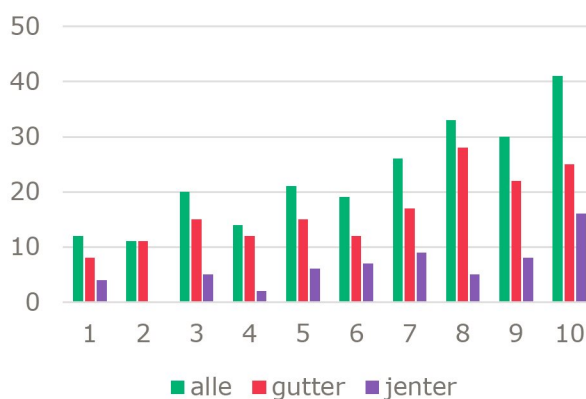
Andel med spesialundervisning fordelt på trinn 21-22 i Sola

Antall elever med spesialundervisning per årstrinn

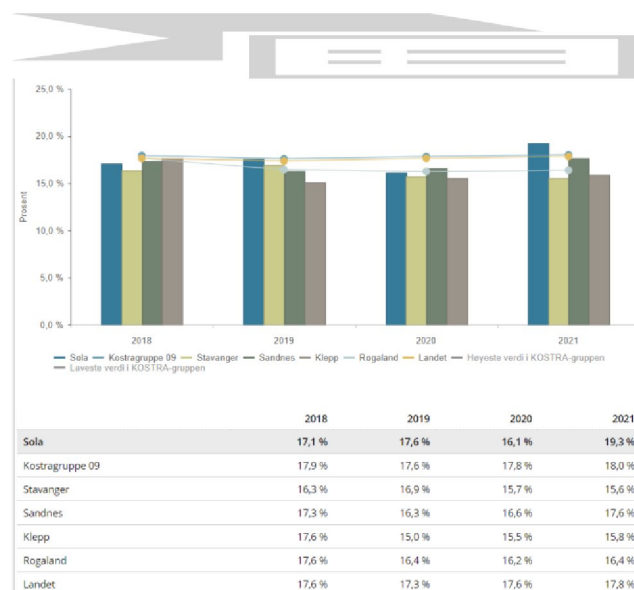
Antall elever i Sola i 21-22 med spesialundervisning fordelt på årstrinnene

I Sola foregår spesialundervisningen i større grad i klassen enn nasjonalt. I Sola får to tredeler av elevene spesialundervisningen hovedsaklig i klassen. (69,2 %) Nasjonalt får 48 % av elevene spesialundervisningen hovedsaklig i klassen.

Andel undervisningstimer av totalt undervisningstimetall som blir brukt til spesialundervisning øker. Andelen er i 2021 høyere i Sola enn i kostragruppe 9 og i alle sammenligningskommuner, selv om Sola

har lavere andel elever som får spesialundervisning enn de fleste kommunene i sammenligningen. Nesten hver femte undervisningstime blir brukt til spesialundervisning. Det påvirker skolenes muligheter til å bruke ressurser til forebygging i den ordinære undervisningen.

PPT beskriver hvilken kompetanse ansatte som gir spesialundervisning, skal ha. Skoleåret 21-22 utfører assistenter / miljøterapeuter 23 årsverk innenfor spesialundervisningen i tråd med PPT sin sakkyndige uttalelse.

I oktober 2022 hadde 66 lærere i Sola utdanning i spesialpedagogikk med et omfang på 30 studiepoeng eller mer. Alle skoler i Sola har minst 2 lærere med slik utdanning.

Vurdering:

Når flere barn har behov for spesialundervisning, medfører det økt behov for spesialpedagogisk kompetanse og kompetanse til å tilpasse det ordinære tilbudet til mangfoldet av elever.

Tiltak:

- PPT ble styrket med ett årsverk fra 01.01.22 for å sikre nødvendig kapasitet til omstillings- og utviklingsarbeidet PPT står i. Hensikten er å styrke det systemrettede arbeidet som vil medføre at PP-rådgiverne vil være tettere på skoler og barnehager.
- Det ble satt av 0,5 millioner til å opprette ressursteam for autisme i 2021. Arbeidet på skolefeltet startet opp i august. Teamet veileder skoler, barnehager og familier for å sikre et godt samarbeid rundt barn med autisme. Teamet bistår i over 20 skolesaker og samarbeider med Sola BUP (barne- og ungdomspsykiatrisk avdeling) som har vært med i oppbyggingsfasen, og som vil fortsette å bidra med støtte og veiledning.
- Skolene ble i 2021 tilført 2,4 millioner kroner til å møte økt behov for spesial-

undervisning. I 2022 redusertes rammen til spesialundervisning med 1 million.

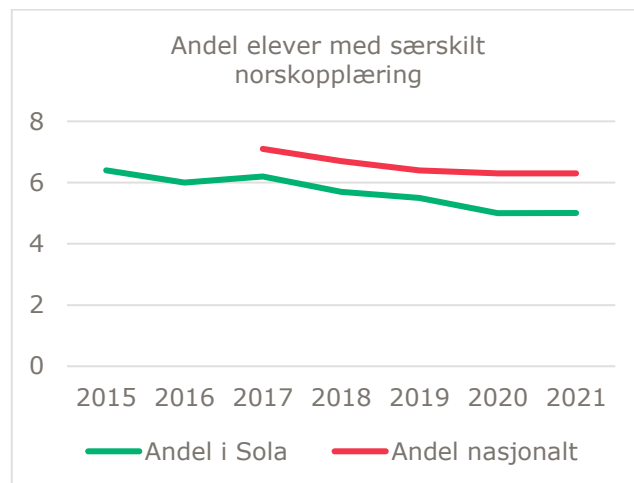
- Kommunen etablerte et kommunalt ressursteam for ASK (alternativt supplerende kommunikasjon) i 2020.
- Ansatte ved læringscenteret veileder nå i større grad, ute på hjemmeskolen. I tillegg gir senteret et opplæringstilbud for elever i perioder. Målet med omleggingen er kompetanseutvikling og inkludering.
- Skolesjefens stab leder kompetansenettverk for skoleledere med ansvar for spesialundervisning og særskilt språkopplæring.
- Kommunen søker årlig, sammen med de andre kommunene i Utdanningsregionen, om statlige midler til å gjennomføre kompetanseløftet for spesialundervisning og inkluderende praksis.
- I november 2021 deltok personalet i laget rundt barnet på en digital kartlegging av ansattes nåværende kompetanse og opplevde kompetansebehov innenfor spesialpedagogikk og inkluderende praksis. Denne ble utarbeidet av UIS og ledergruppen for nasjonalt nettverk for spesialpedagogikk.
- Utdanningsregion Midt-Rogaland har etablert en analysegruppe og utvikler strukturer for oppfølging av undersøkelsen både i regionen og kommunevis. Leder av Sola PPT og kommunalsjef oppveksts stab deltar i arbeidet.
- Fra skoleåret 22-23 prioriteres søknader om videreutdanning i spesialpedagogikk høyere enn tidligere år, etter videreutdanning i norsk, matematikk og engelsk og norsk som andrespråk.
- Fire lærere tar videreutdanning i spesialpedagogikk / ASK 2021-22

3.2.2. Særskilt språkopplæring

Den andre gruppen av elever som opplæringsloven gir individuelle rettigheter, er elever med annet morsmål enn norsk og samisk. De får rett til særskilt norskopplæring til de har tilstrekkelig kompetanse i norsk til å følge den vanlige opplæringen. Om nødvendig har disse elevene også rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. I inntill to år kan nyankomne elever få opplæringstilbudet ved en innføringsgruppe. Sande barneskole og Sola ungdomsskole gir dette tilbudet.

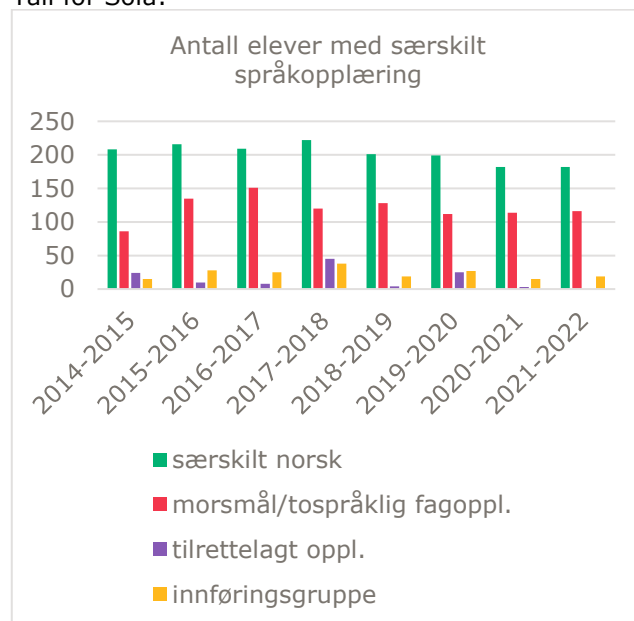
Siden den største gruppen med innvandrerbakgrunn i Sola, er arbeidsinnvandrere, vil arbeidsmarkedet påvirke andel elever som har behov for norskopplæring. Andre grupper med behov for særskilt språkopplæring, er flyktninger og barn som kommer til Norge som følge av familiegjenforening.

Andelen elever som mottok særskilt språkopplæring var synkende per oktober 2021 både i Sola og nasjonalt. Antallet i Sola er redusert med 40 elever de siste fem årene. I oktober 2021 var andelen i Sola 5 % og nasjonalt var andelen 6,3 % av elevene.

GSI gir ikke informasjon om kjønn for elever med særskilt språkopplæring.

Tall for Sola:

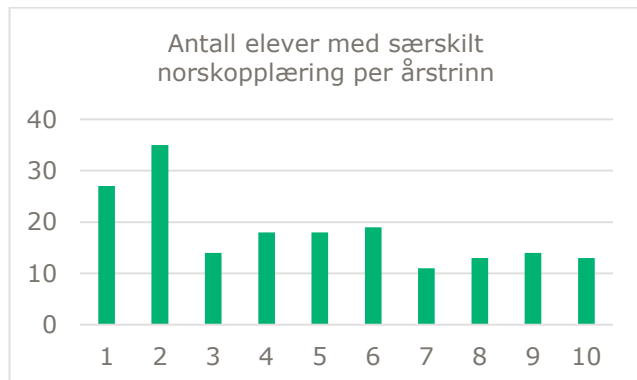

Elever som har rett til særskilt norskopplæring, har også, etter behov, rett til morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring. Nasjonalt får 26 % av elevene som får særskilt norskopplæring, annen særskilt språkopplæring i tillegg.

I Sola fikk 64 % av de som får særskilt norskopplæring, også tospråklig fagopplæring eller morsmålsopplæring. Data tyder på at en lavere andel av elevene med annet morsmål enn norsk og samisk, blir tildelt særskilt språkopplæring i Sola. Men de som er blitt kartlagt til å ha behov for dette, har også behov for tospråklig fagopplæring /

morsmålsopplæring. Ny versjon av Utdanningsdirektoratets kartleggingsverktøy ble lansert i 2021 og skolene er godt i gang med å prøve det ut.

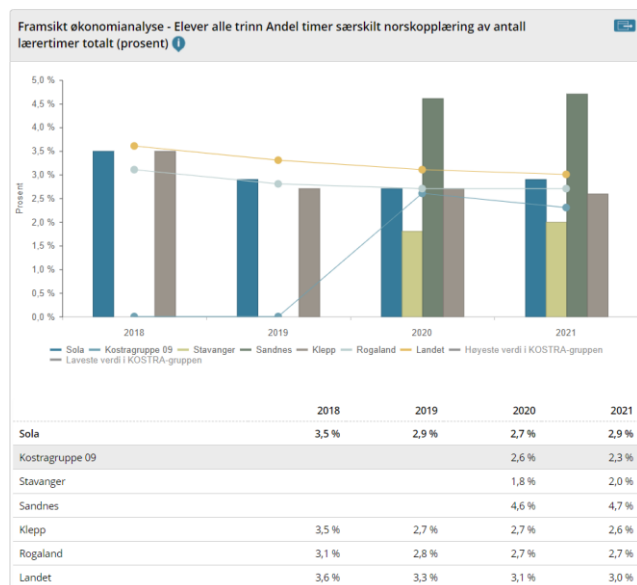
Det er flest elever som mottar særskilt norsk-opplæring på de første årstrinnene og færrest på ungdomstrinnet.

I Sola var det i oktober 2021, flest elever som fikk morsmålsopplæring / tospråklig fagopplæring på arabisk, polsk, russisk og litauisk. Totalt undervises det på 22 ulike språk i Sola dette skoleåret. (GSI) 20 % av morsmålslærerne har godkjent utdanning i tråd med kravene i forskrift til opplæringsloven.

I oktober 2021 hadde innføringsgruppene på Sande og Sola ungdomsskole 19 elever, noe som er en nedgang på 6 elever fra forrige skoleår.

Andel av totalt undervisningstimetall som i oktober 2021 ble brukt til særskilt norskopplæring, var 2,9 % i Sola.

Grunnskolene i Sola har totalt 4 lærere med utdanning i norsk som andrespråk. Disse underviser ved innføringsgruppene.

I løpet av våren 2022 etablerte Sola kommune ett innføringstilbud for ukrainske flyktninger ved Haga

skole og Tananger ungdomsskole i tillegg. Her undervises 40 ukrainske elever.

Vurdering:

På bakgrunn av at hver femte elev i Sola har innvandrerbakgrunn, er andelen som har behov for særskilt norskopplæring lav. Det er behov for økt formell kompetanse - både hos morsmålslærere og hos lærere som underviser norsk som andrespråk. Det er også behov for at den ordinære opplæringen i større grad tilpasses elever med annen språklig bakgrunn enn norsk.

Innføringstilbud for ca 60 nyankomne elever gis nå ved fire av kommunens skoler. Det er behov for å se på en bedre organisering av ressursene.

Tiltak:

- Fra skoleåret 22-23 prioriteres søknader om videreutdanning i norsk som andrespråk opp, etter videreutdanning i norsk, matematikk og engelsk.
- To minoritetsspråklige lærere får statlig stipend for å fullføre godkjent lærerutdanning skoleåret 21-22. En lærer tar videreutdanning i norsk som andrespråk 21-22.
- Rammen for særskilt norskopplæring ble styrket med 0,9 millioner i 2021.
- Skolesjefens stab leder kompetansenettverk for ledere med ansvar for spesialundervisning og særskilt språkopplæring.
- De siste årene har en hatt fokus på saksbehandling og gode rutiner i tråd med gjeldende regelverk.
- I 2021 ble det gjennomført kompetanseheving for lærere i bruk av Utdanningsdirektoratets kartleggingsverktøy for elever med annet morsmål enn norsk og samisk.

3.2.3. Grunnskoleopplæring for voksne

Opplæringsloven § 4a-2 gir voksne som har særlig behov for opplæring for å kunne utvikle eller holde ved like grunnleggende ferdigheter, rett på spesialundervisning. Denne spesialundervisningen gis ved Sola voksenopplæring.

Skoleåret 21-22 får 18 voksne spesialundervisning, noe som er en nedgang på 8 deltakere fra forrige skoleår. De tre forrige skoleårene var antallet mellom 24 og 26 deltakere. De fleste deltakerne var fra 25 - 40 år.

Sola kjøper grunnskoleopplæring for voksne etter Opplæringslovens § 4-1 hos Stavanger kommune. Denne grunnskoleopplæringen for voksne gis ved Johannes Læringscenter. Det er 18 personer som får slik opplæring skoleåret 21-22. Disse deltakerne kan også ha rett på spesialundervisning.

I tillegg til grunnskoleopplæring og spesialundervisning for voksne, tilbyr også Sola voksenopplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere. Opplæringen starter opp tre ganger i året og opplæringen tilpasses ulike nivå. Kurs i samfunnsfag tilbys i samarbeid med andre kommuner i regionen.

Voksenopplæringen har også ansvar for det toårige introduksjonsprogrammet for nyankomne flyktninger og for innvandrere som er kommet til Norge pga familiegjenforening. Målet er kvalifisering for varig tilknytning til arbeidslivet. I 2021 var 50 % av flyktningene i arbeid eller utdanning etter endt introduksjonsprogram.

Vurdering

Kjøp av plasser ved Johannes Læringscenter (JLS) er fornuftig både med tanke på kvaliteten på opplæringen som JLS kan gi, og ut fra hensynet til ressursbruk. Ved å ha et høyt antall deltakere samlet på JLS, vil JLS i større grad enn det Sola kommune kunne fått til, klare å opprette grupper med deltakere som er omtrent på samme faglige nivå. Det gjør at opplæringstilbudet som JLS gir i stor grad er tilpasset behovet til den enkelte deltakeren. Kvalitet på opplæringen fører til større læringsutbytte, som igjen øker sjansen for at deltakerne skaffer seg utdanning og jobb.

Voksne som får spesialundervisning for å utvikle, eller å holde ved like grunnleggende ferdigheter, gir som oftest lokalt. Dette foregår enten hjemme hos den voksne eller i lokalene til Sola voksenopplæring. Dette er en gruppe som har et helt annet opplæringsbehov enn de som får grunnskoleopplæringen sin ved JLS. Behovet tilsier at det er hensiktsmessig å gi opplæringen lokalt i Sola kommune.

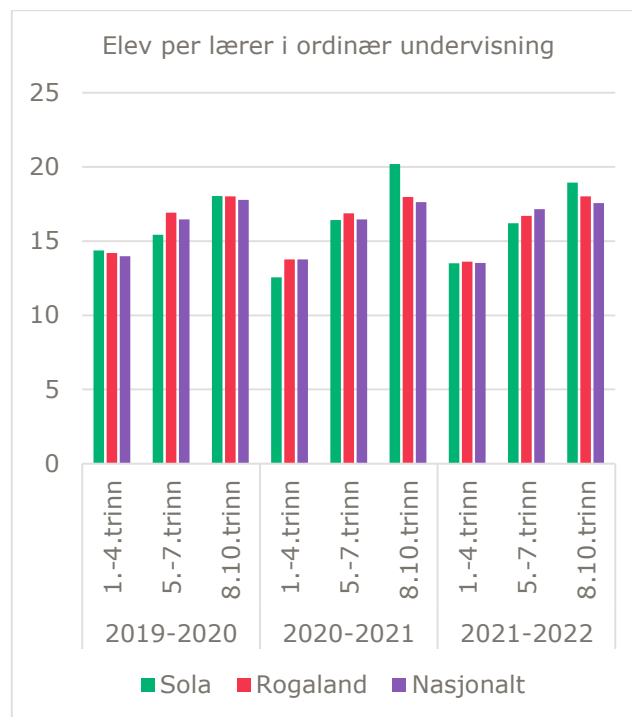
3.3. Bemanning

Skolene tilbyr ordinær opplæring, opplæring basert på individuelle rettigheter som beskrevet i punkt 3.2, leksehjelp og fysisk aktivitet på 5.-7.trinn.

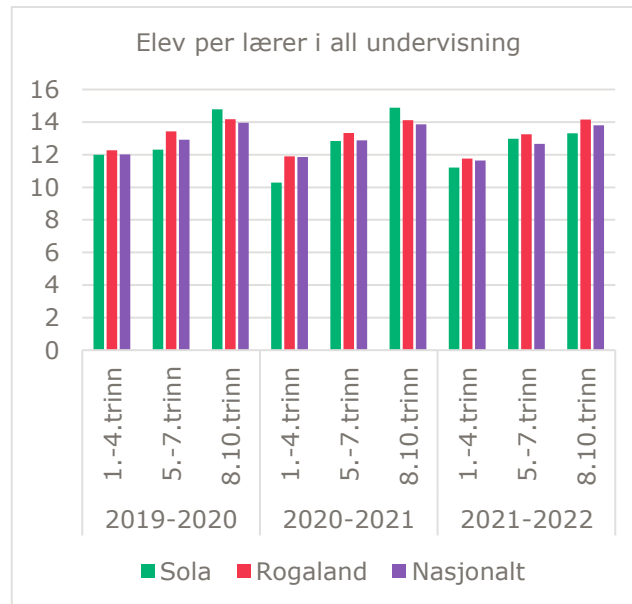
Ordinær opplæring består av undervisning etter Læreplanen, inkludert intensivopplæring 1.- 4.trinn «for de som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving og regning». (Oppl.oven § 1-4) I den ordinære opplæringen skal lærernormen følges og personalet skal ha godkjent lærerutdanning.

Lærernormen ble innført i 2018 og skjerpet inn fra 2019. Det er to krav for lærertetthet. På 1.- 4.trinn skal det på hver skole i snitt være en lærer per 15 elever. På 5.-10.trinn skal det i snitt være en lærer per 20 elever.

Skoleåret 21-22 innfrir 11 av 12 skoler i Sola lærernormen. Unntaket er på en skole der det mangler 0,6 årsverk.

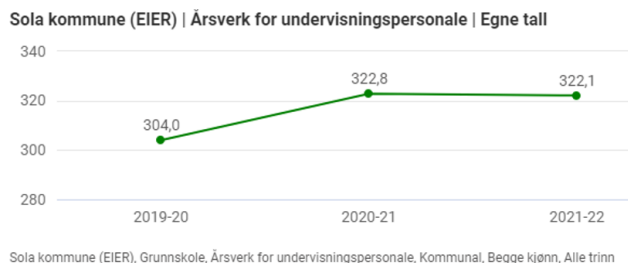
I ordinær opplæring på 1.- 4. trinn, var det **flere** elever per lærer enn i fylket og nasjonalt de **to** siste skoleårene. På ungdomstrinnet var det **flere** elever per lærer enn det var i fylket og nasjonalt de **tre** siste årene. På mellomtrinnet var det **færre** elever per lærer enn i fylket og nasjonalt de tre siste årene.

I tabellen ovenfor har en tatt med lærertimer gitt på bakgrunn av individuelle rettigheter som spesialundervisning og særskilt språkopplæring.

På 1.- 4.trinn var det da færre elever per lærer alle tre årene. På 5.-7.trinn var det de to siste årene, flere elever per lærer enn snittet for fylket, men færre enn landsgjennomsnittet. Skoleåret 21-22 var det færre elever per lærer på ungdomstrinnet enn snittet for fylket og nasjonalt.

Antallet lærerårsverk er rimelig stabilt fra i fjor til i år med en nedgang på 0,7 årsverk. På bakgrunn av økningen i antall elever med behov for spesialundervisning, betyr dette at skolene har mindre kapasitet til at lærere kan følge opp enkeltelever dette skoleåret.

I tillegg til ordinær opplæring, skal skolene gi leksehjelp og fysisk aktivitet på 5.-7.trinn. Her stilles det ikke krav om lærertetthet og godkjent lærerutdanning.

Antallet assistentårsverk i elevrettet arbeid har økt fra 33,5 årsverk i fjor til 37 årsverk i 21-22. Disse årsverkene er fordelt på 65 personer.

Vurdering:

Kommunen må følge lærernormen i den ordinære opplæringen. Det er en utfordring når de økonomiske rammene nedjusteres og antallet elever med behov for spesialundervisning øker. Målsettingen er å ha tilstrekkelig kompetanse tett på elevene i den ordinære opplæringen slik at den inkluderer alle og tilpasses elevmangfoldet.

Tiltak:

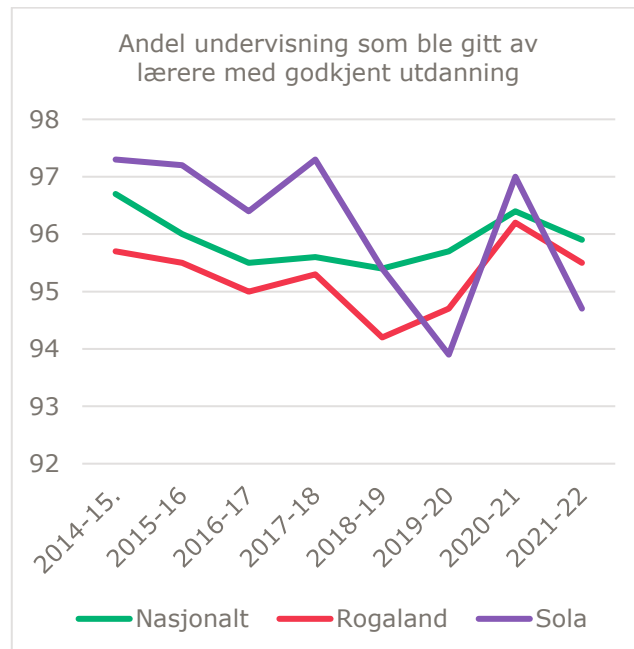
- Kommunen har justert modellen for tildeling av budsjettmidler fra januar 2022, slik at grunnbeløpet for den enkelte skole er økt, mens tildeling per elev er omtrent som før.
- Skolesjefens stab fortsetter arbeidet med å tilpasse budsjettfordelingsmodellen slik at alle skolene drives forsvarlig innenfor kommunens budsjettammer.

3.4. Kvalifikasjoner

Nasjonalt manglet 5,3 prosent av lærerne godkjent lærerutdanning i oktober 2021. (GSI) Andelen uten godkjent utdanning økte nasjonalt med 0,6 % siden forrige skoleår.

I Sola manglet 6,3 % av lærerne, godkjent utdanning for tilsetting i undervisningsstilling. Andelen økte med 1,9 % siden forrige skoleår. De fleste som mangler godkjent lærerutdanning i Sola, gir morsmålsopplæring / tospråklig fagopplæring til elever med annet morsmål enn norsk.

Andelen undervisningstimer gitt av lærere som ikke oppfyller kompetansekravene for tilsetting, har økt siden forrige skoleår, både nasjonalt og i Sola. Nasjonalt ble 4,1 prosent av undervisningstimerne dette skoleåret gitt av lærere som ikke oppfyller kompetansekravene. I Sola var andelen 4,4 % både i 2021 og 2020.

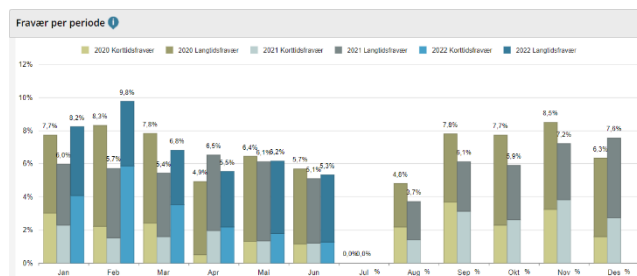

Statistikken ovenfor baserer seg på tall for lærere tilsatt i oktober 2021. (GSI) I løpet av året vil det være behov for vikariater i kortere og lengre tid. Det har i mange år vært vanskelig å få tak i vikarer med godkjent lærerutdanning, særlig på 1.-7.trinn. Dette medfører at den reelle andelen av undervisningstimetallet som blir utført av lærere med godkjent utdanning, er lavere i løpet av skoleåret enn det tabellen ovenfor viser.

SSBs statistikk for «ansatte i barnehage og skole» er basert på individopplysninger fra A-ordningen og Nasjonal utdanningsdatabase og telletidspunktet er 3. uke i november. Her regnes også timelærerne med. Det samme gjør lærere i sykefravær og permisjon. I følge denne statistikken var det i november 2020 9 % av lærerne i Sola som manglet godkjent utdanning. I GSI var tallene dette året 4,4 % Noen lærergrupper som har godkjent utdanning i tråd med forskriften, blir i denne statistikken regnet som ukvalifisert lærer. Likevel viser denne statistikken at antallet lærere uten godkjent utdanning som underviser i november, er høyere enn GSI-tallene for ansatte per 1.oktober.

De to siste skoleårene med pandemi, rapporterte skolene fravær for perioden 20.-24.09. Høsten 2020 hadde 76 lærere fravær denne uken. Høsten - 21 var fraværet 81 lærere. Begge årene var det 20 % av lærerne som var fraværende denne uken det ble rapportert på.

Når sykefraværet øker, og det er vanskelig å finne kvalifiserte lærere, må skolene flytte lærere til undervisning av klasser, også på bekostning av undervisning av elever med individuelle rettigheter. Skolene oppga i år at 22 elever fikk færre timer enn vanlig med spesialundervisning/særskilt språk-opplæring i august og september. I fjor var tilsvarende tall for samme periode 78 elever.

Lærerne og skolelederne i Sola har god kompetanse og lang utdanning. 83 % av skoleledere i Sola har, eller er i gang med å ta, rektorutdanning. I 21-22 hadde hver femte lærer i Sola masterutdanning. Fra august -22 har alle nyutdannede grunnskolelærere 5 – årig masterutdanning.

Tre av fire lærere i Sola er kvinner og andelen er økende. (73 %) Hver femte nytilsatte lærer de tre siste årene, er menn. 34 % av skolelederne er menn. Andelen deltidsansatte lærere er 13,3 % og andelen deltidsansatte kvinner er 10,2 %.

Flere lærere i Sola er unge. Tidligere år hadde kommunen en høy andel lærere over 60 år. I 2021 var andelen nede i 9,1 %. I 2021 var halvparten av lærerne under 40 år. (52,1 %) Knappt 60 av lærerne i Sola har startet som nyutdannet lærer i Sola i løpet av de tre siste skoleårene. Dette utgjør 14 % av lærerstaben i Sola. Dermed øker behovet for veiledningskompetanse på skolene. Omfanget av ledelsens arbeid med rekruttering og tilsetning øker også.

Faglig fordypning

Opplæringsloven setter krav om faglig fordypning i norsk, matematikk og engelsk på 30 studiepoeng på barnetrinnet og 60 studiepoeng på ungdomstrinnet. Nasjonalt oppfyller ikke 14 prosent av norsklærerne, 19 prosent av matematikklærerne og 31 prosent av engelsklærerne kompetansekravet.

I Sola oppfyller en høyere andel lærere kravet om faglig fordypning. 10 % av norsklærerne, 13 % av matematikklærerne og 19 % av engelsklærerne mangler tilstrekkelig faglig fordypning for å oppfylle kravene.

Vurdering

De fast ansatte lærerne og skolelederne i Sola er godt kvalifiserte. Kommunen har likevel en økende andel lærere uten godkjent utdanning, stort syke-

fravær og utfordringer med å få tak i kvalifiserte vikarer. Dette medfører at flere klasser og elever ikke får like god kvalitet og like stort omfang på den undervisningen de skal ha etter Opplæringsloven. Å rekruttere, veilede og beholde dyktige lærere krever mer arbeid nå enn tidligere år.

Tiltak:

- Kommunen har gjenninnført Solatillegget på 10 000,- kroner per lærerårsverk utover KS minstelønntabell, som kommunen hadde inntill 2017.
- Fra 2022 økte kommunen midlene til videreutdanning med 500 000,- og bruker igjen 2,16 millioner til kompetanseutvikling. I tillegg mottok kommunen i 2021 4,02 millioner fra staten til videreutdanning for lærere.
- Seks av kommunens grunnskoler har partnerskapsavtale med grunnskolelærerutdanningen på UIS for perioden 2018-2022 og syv skoler har inngått slik avtale for perioden 2022-2026. Praksisopplæring for grunnskolestudentene på UIS kan gi rekrutteringsfordeler.
- Storevarden skole er universitetsskole og prøver ut tettere samarbeid med UIS om enda bedre grunnskolelærerutdanning. Inneværende skoleår har hele kollegiet gjennomført 15 studiepoeng i veiledning av studenter. Kommunen har satt av 150 000,- til universitetsskolesatsingen på Storevarden i 2022.
- Alle skoler som har nyutdanna lærere, gir veiledning. På 11 av 12 skoler har veileder formell utdanning i veiledning.
- Kommunen søker årlig statlige midler til veiledning av nyutdanna lærere. Skoleåret 21-22 mottok kommunen 1,11 millioner fra staten til dette.
- Sola kommune samarbeider med UIS og kommunene i Utdanningsregion Midt-Rogaland med å støtte skolenes arbeid med skolebasert kompetanseutvikling.

3.5. Ressursbruk

Kommune-stat-rapporteringen (KOSTRA) har mange mål for ressursbruk. Målet for produktivitet som presenteres nedenfor, består av Korrigerte brutto driftsutgifter **per elev til grunnskole (202)** – her er ikke utgifter til lokaler, skyss og SFO med. Begrunnelsen for dette er at utgifter til skolelokaler varierer fra år til år alt etter om det bygges nye skoler eller ikke. Kommunens skyssutgifter varierer også mye ut fra kommunenes geografi og skoleantall. Utgifter til SFO varierer med hvor stor andel av elevene som benytter SFO.

Når en ser på produktivitet, velger en å fordele utgiftene **per elev** i kommunal grunnskole. Kommunens utgifter per innbygger derimot, varierer med innbyggernes aldersfordeling. Utgifter

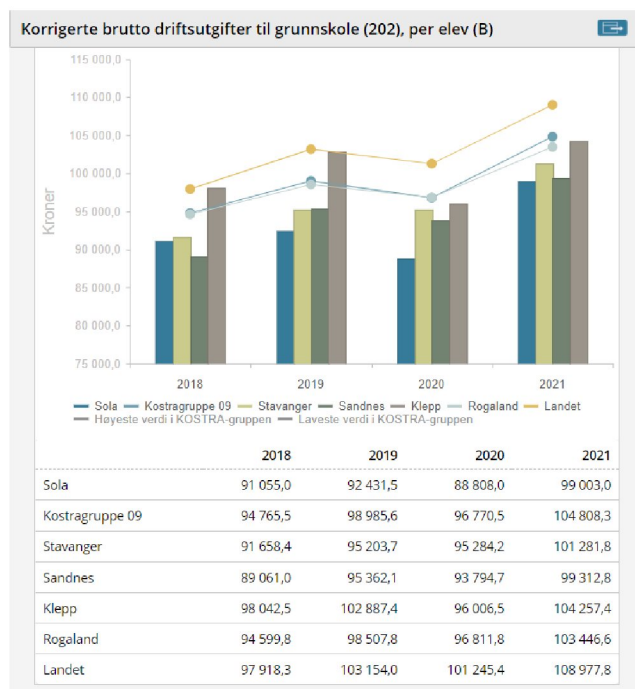
per innbygger i 6-15 år, varierer mellom kommunene siden det er ulikt fra kommune til kommune hvor stor andel av elevene som velger å gå på kommunale skoler.

Korrigerte brutto driftsutgifter per elev til grunnskole består av alle skolenes utgifter til lønn og driftsutgifter som f.eks. kurs, lærebøker, undervisningsmateriell, inventar og utstyr.

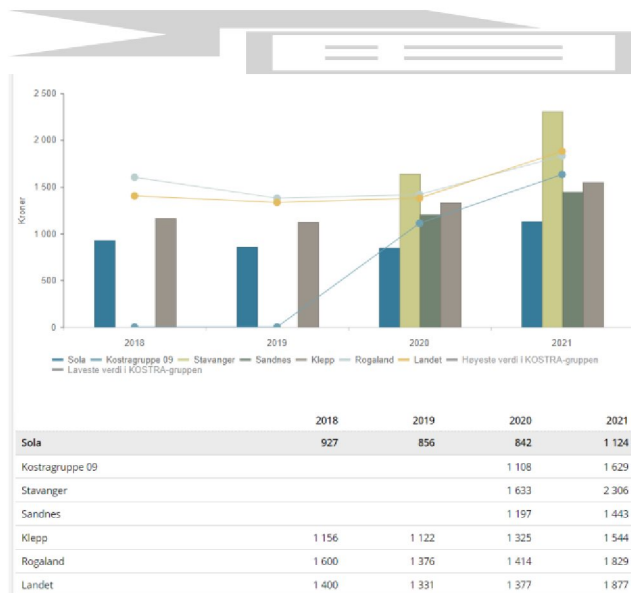
Da lærernormen for ordinær undervisning ble innført i 2018, økte kommunenes driftsutgifter per elev. Dagens sats for lærernorm ble innført høsten 2019.

I 2019, 2020 og 2021 hadde Sola kommune lavest sum korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole per elev av alle kommuner som er med i sammenligningen. I 2018 hadde Sola nest lavest sum. Sandnes hadde lavest sum i 2018.

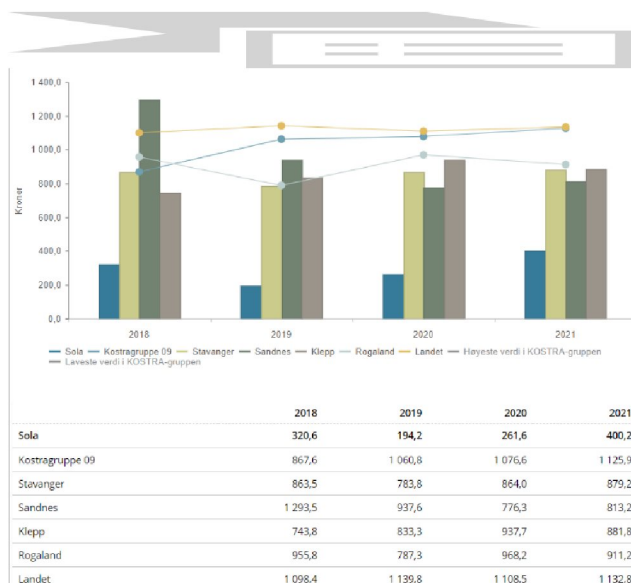
De fire siste årene er Sola kommune plassert i Kostragruppe 9. Alle år har kommune hatt lavere korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole per elev enn gjennomsnittet for denne gruppen. Kommunen har også lavere driftsutgifter enn fylket og landsgjennomsnittet.

En del av driftsutgiftene til grunnskole blir brukt på utgifter til **undervisningsmateriell**. Sola kommune hadde lavest utgifter til dette de siste årene.

En del av driftsutgiftene benyttes til inventar og utstyr. Sola kommune hadde også lavest utgifter per elev til **inventar og utstyr** alle fire årene.

Når en sammenligner produktivitet, kan en også ta med utgifter til skuss og lokaler og sammenligne korrigerte brutto driftsutgifter per elev. Sola kommune hadde lavest driftsutgifter i 2019 og 2020 og nest lavest i 2018 og 2021 da Sandnes hadde lavest utgifter per elev.

Vurdering:

Sola kommune har lave driftsutgifter per elev til grunnskole. De siste årene har skoleledelsen og skoleeier brukt mye tid på å justere driften til reduserte budsjetttrammer og se på hvordan kommunen kan tilpasse budsjettfordelingsmodellen best mulig. Ved slutten av skoleåret hadde 11 av 12 skoler et overforbruk. Utfordringen er å drive effektivt, men likevel innenfor lovverket, og ikke slik at det hindrer rekruttering, medfører svakere

læringsresultat og øker andelen elever med behov for spesialundervisning.

Tiltak:

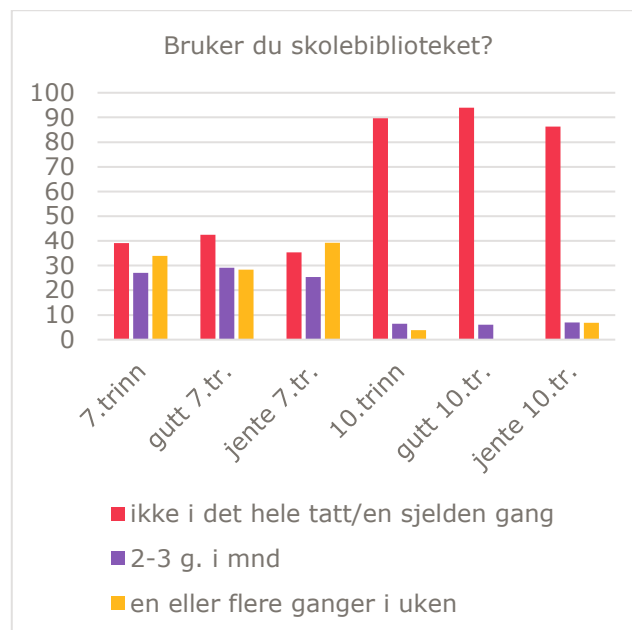
- Skolenes budsjetter til grunnskoleopplæring ble i 2021 styrket med totalt 9,83 millioner. (Da er innsparingstiltak trukket fra de økte bevilgningene.) Dette inkluderer styrking til spesialundervisning, autismeteam og særskilt norskopplæring som er beskrevet tidligere i kapitlet. I tillegg ble det tilført midler til opprettelse av Kjerrberget ungdomsskole, økte lønnsutgifter som følge av økt andel lærere med lektorkompetanse og midler til skolefrokost.
- I 2022 ble skolenes budsjett totalt styrket med 9,36 millioner. (Da er innsparingstiltak trukket fra de økte bevilgningene.) 7,5 millioner av disse er statlige øremerkede skjønnsmidler til språkdeling og 0,5 millioner per grunnskole. Midlene går til videreutdanning og universitetsskole som er beskrevet tidligere i kapitlet. I tillegg går midlene til helårseffekt av opprettelse av Kjerrberget ungdomsskole og til økte lønnsutgifter som følge av økt andel lærere med lektorkompetanse.

3.6. Skolebibliotek

Opplæringsloven § 9-2 sier at elevene skal ha tilgang til skolebibliotek. Forskriftens kapittel 21 gir føringer for at biblioteket skal være tilrettelagt for skolen, tilgjengelig for elevene i skoletiden, og brukes aktivt i opplæringen. Alle skolene i Sola oppgir i GSI at de har skolebibliotek. Seks av skolene har samarbeid med folkebiblioteket.

Sola kommune benyttet skoleåret 21-22 0,70 årsverk til å bemanne de 12 skolebibliotekene. For ti år siden benyttet kommunen 1,40 årsverk til dette arbeidet. Reduserte økonomiske rammer de siste årene gjør at skolene ikke har mulighet til å sette av årsverk til dette arbeidet. Sju skoler har ikke satt av ressurser til å bemanne skolebiblioteket. Alle skolene med ungdomstrinn har fra 2-4 timer hver uke der skolebiblioteket er bemannet. En av barneskolene har bemannet skolebibliotek i ca 3 timer i uken.

Elevene på 7. og 10. trinn svarer i elevundersøkelsen på spørsmål om de bruker skolebiblioteket. Ca 90 % av 10.trinnselevne og knapt 40 % av 7.trinnselevne benytter ikke biblioteket.

Elevene i Sola oppga å benytte skolebiblioteket litt sjeldnere enn nasjonalt snitt både høsten 2021 og høsten 2019 - før pandemien.

Tiltak:

- Sola kommune ble i mai -21 tildelt 800 000,- kroner gjennom statlig tilskuddsordning for å styrke arbeidet med lesestimulering i skolebibliotekene. Midlene skal gå til personalressurser eller utvikling av kompetanse for å legge til rette for utvikling og lesestimulering i regi av skolebibliotekene.

4. Læringsmiljø

Fallende motivasjon, trivsel, mestring og tilfredshet med undervisningsvurderingen på begge trinn, og opplevd støtte fra lærerne på 10.trinn. Økende andel elever som opplever mobbing på 10.trinn, men nedgang i opplevd mobbing på 7.trinn. Økende tilfredshet med elevdemokrati og medvirkning på 10.trinn.

Opplæringsloven gir elevene rett på et godt og trygt læringsmiljø uten mobbing og krenkninger. Elever er forskjellige og har ulike behov. Det er mange faktorer som påvirker hvordan elevene opplever læringsmiljøet.

Hva fører til gode resultater?

God vurderingspraksis og tydelig klasseledelse kan bidra til høyere motivasjon og innsats, noe som igjen kan bidra til at elevene mestrer mer. Da øker sannsynligheten for bedre faglige resultater.

Elevene gir sin vurdering av læringsmiljøet årlig. Elevundersøkelsen ble gjennomført på 7. og 10. trinn i perioden 01.10. – 20.12 i 2021. Svarprosenten var 95 % på 7.trinn og 81,7 % på 10.trinn.

Hvert år utarbeides det nasjonale rapporter om resultatene fra elevundersøkelsen. «På nasjonalt nivå skårer elevene på 7. trinn høyere enn 10. trinn på nesten alle indekser og indikatorer. Over tid har imidlertid 7. trinn hatt en nedgang. Dette gjør at forskjellene i hvordan elever på 7. trinn og 10. trinn opplever læringsmiljøet har blitt mindre enn de var.»

« For 7. trinn er det i 2021 en liten nedgang på flere læringsmiljøindikatorer sammenlignet med 2020. Dette er ikke nytt, men en trend som har pågått siden 2016 og det gjelder særlig trivsel og motivasjon. Trenden gjelder alle fylker og den er i første rekke synlig på skolene med høyest tilfredshet. Pandemien ser ikke ut til å ha påvirket utviklingen (Dahl 2022).

«Elevenes rapportering av læringsmiljøet på 10. trinn og vg1 er mer stabilt, og har ikke den nedgangen som vi finner for 7. trinn.»

«Det er i hovedsak små forskjeller i hvordan gutter og jenter svarer om læringsmiljøet sitt. Resultatene viser at jenter har noe lavere motivasjon og trivsel

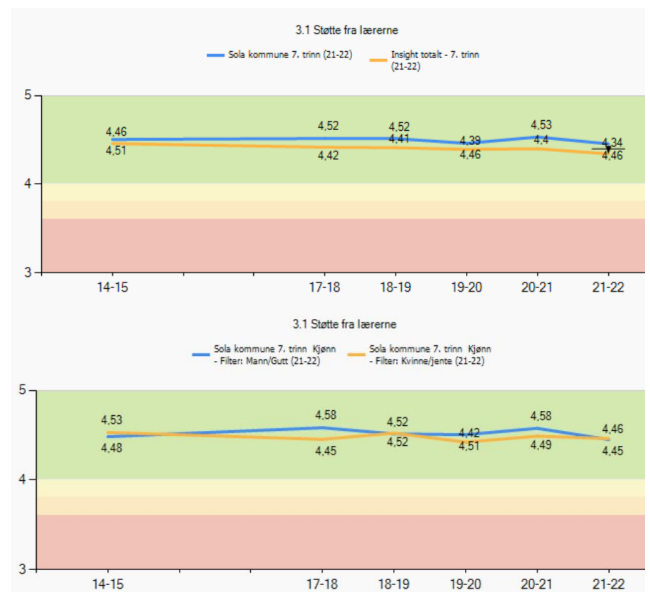
enn guttene. Dette gjelder både for 10. trinn og vg1.» (Udires nettsider)

I dette kapitlet presenteres indeksene støtte fra lærerne, vurdering, mestring, motivasjon og trivsel, elevmedvirkning og mobbing. I vedlegg 10.3 kan en se gjennomsnittskår for alle indekser.

For indeksene mobbing, vurdering for læring og for trivsel og elevdemokrati på 7.trinn, fraviker gjennomsnittsskåren for Insightkommunene fra landsgjennomsnittet. Dermed benyttes data fra Udires analysebrett ved sammenligning av disse indeksene.

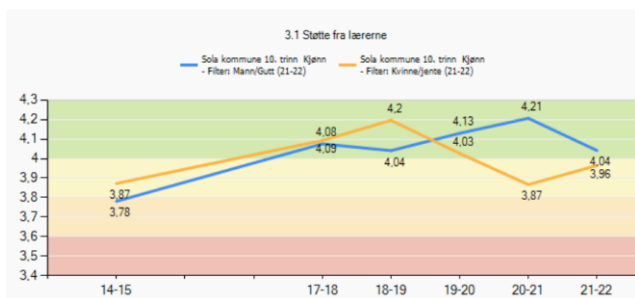
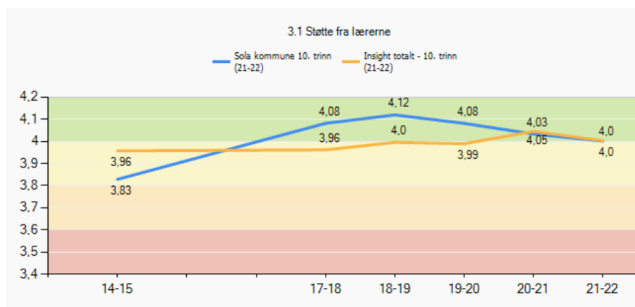
4.1. Støtte fra lærerne

Elevene på 7.trinn i Sola, oppgir en litt større tilfredshet med støtte fra lærerne enn elevene gjør nasjonalt. Tilfredsheten er lik for gutter og jenter i 2021, men guttene oppga litt høyere tilfredshet tre av fem tidligere år.

På 10.trinn oppga Solaelevne samme tilfredshet med støtte fra lærerne som nasjonalt snitt de to siste årene. Fra 2017-2019 var Solaelevne mer tilfreds med støtten fra lærerne enn nasjonalt snitt.

De tre siste årene har guttene på 10.trinn vært mer tilfreds med støtten fra lærerne enn jentene. Guttenes tilfredshet har vært økende de siste årene fram til høsten 2020. Guttenes tilfredshet har fått fargen grønn fra 2017. Jentenes tilfredshet har fått fargen gul de to siste årene.

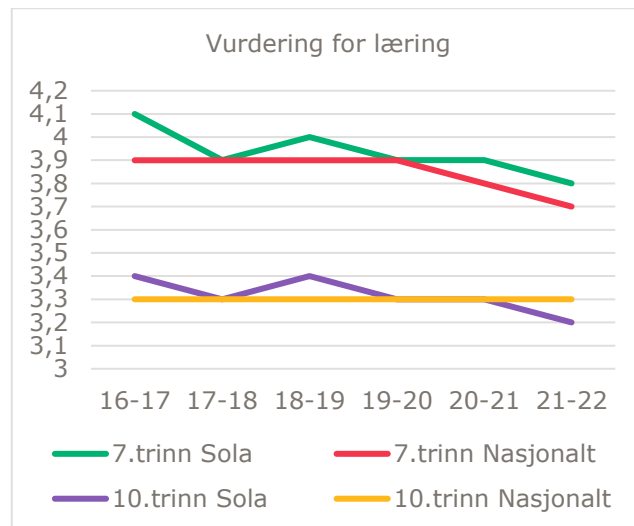
4.2. Vurdering

« Vurdering for læring er all vurdering som gis underveis i opplæringen og som bidrar til å fremme læring. Spørsmålene i i Elevundersøkelsen skal gi skolen en indikasjon på hvordan elevene opplever lærernes vurderingspraksis, og om denne praksisen hjelper dem videre i læringsarbeidet. Det er særlig fire forskningsbaserte prinsipper som er sentrale i vurderingsprosesser som har til formål å fremme læring. Spørsmålene i elevundersøkelsen dekker disse prinsippene.

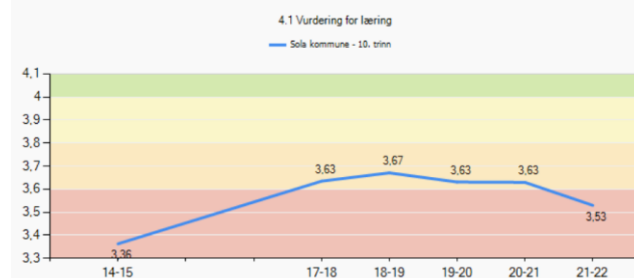
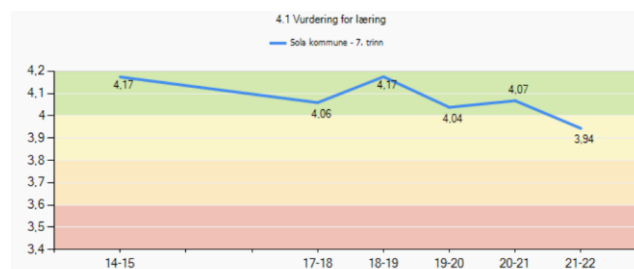
Elevens forutsetninger for å lære kan styrkes dersom de:

1. forstår hva de skal lære og hva som er forventet av dem
2. får tilbakemeldinger som forteller dem om kvaliteten på arbeidet eller prestasjonen
3. får råd om hvordan de kan forbedre seg
4. er involvert i eget læringsarbeid ved blant annet å vurdere eget arbeid og utvikling

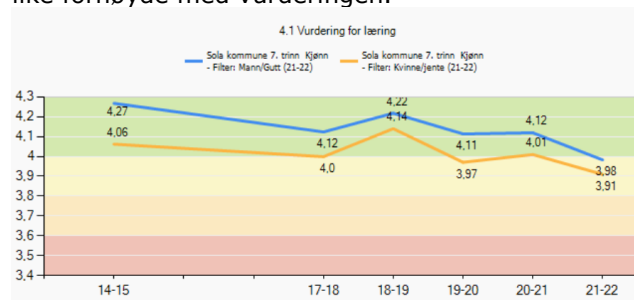
Tydelige mål og kriterier, faglige relevante tilbakemeldinger, råd om forbedring og involvering i vurderingsarbeidet er viktig for å fremme læring. Disse prinsippene er nedfelt i forskrift til opplæringsloven (kap. 3) som rettigheter for elevene. Når læreren arbeider etter disse prinsippene kan både elever og lærer få mulighet til å påvirke opplæringen ved hjelp av kommunikasjon og dialog.» (Udires nettsider om elevundersøkelsen)

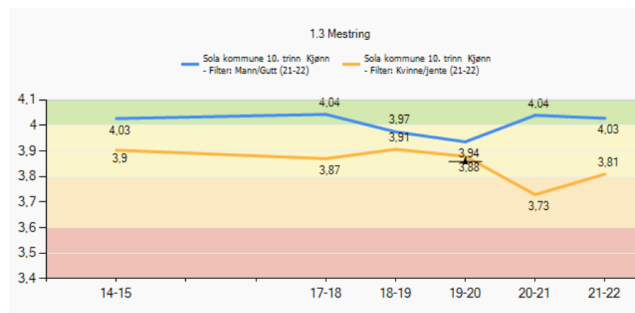
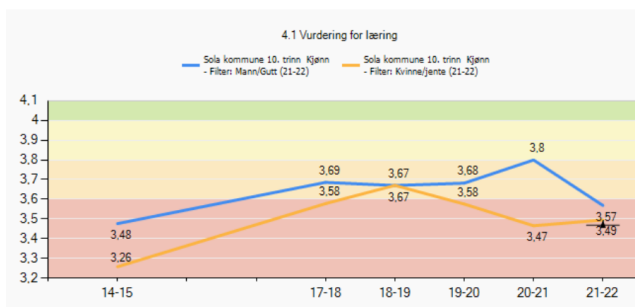

Elevene på 7. og 10.trinn er like fornøyd med, eller mer fornøyd med, undervisningsvurderingen enn snittet for Indekskommunene / nasjonalt snitt alle år bortsett fra for inneværende skoleår da 10.trinns-elevne i Sola har lavere tilfredshet enn nasjonalt snitt. Tilfredsheten er synkende på begge trinn. Solas resultat er fargelagt gult på 7.trinn og rødt på 10.trinn i analyseverktøyet Insight.

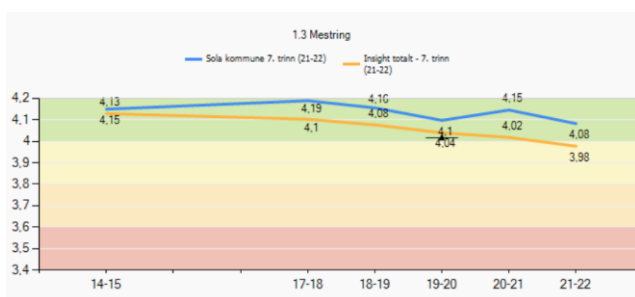
Guttene på begge trinn er alle år mer tilfreds med undervisningsvurderingen enn jentene. Unntaket er skoleåret 18-19 da gutter og jenter på 10.trinn var like fornøyd med vurderingen.

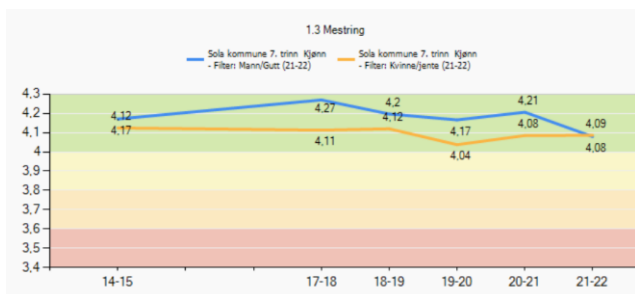

4.3. Mestring, motivasjon og trivsel

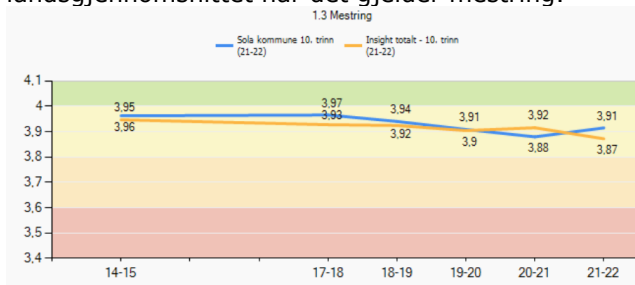
Elevene på 7.trinn i Sola oppgir høyere grad av mestring, enn nasjonalt snitt.

Guttene på 7.trinn oppgir høyere grad av mestring enn jentene alle år, bortsett fra høsten 2021 da gutter og jenters skår var lik.

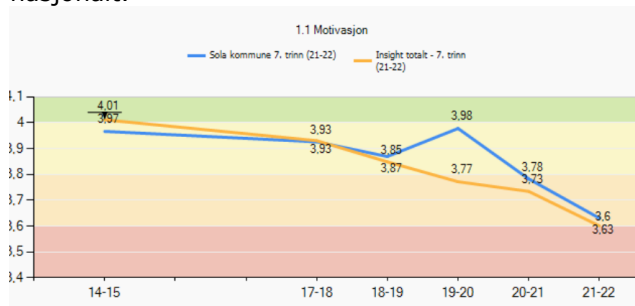
10.trinnselevne i Sola svarer stort sett som landsgjennomsnittet når det gjelder mestring.

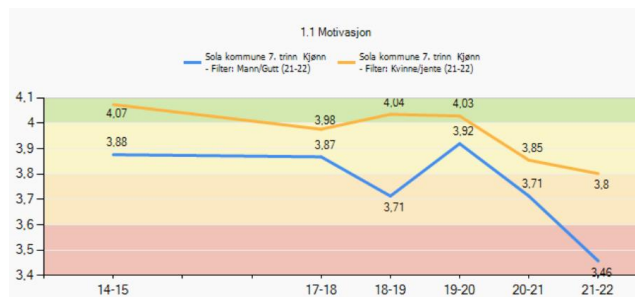
Som neste tabell viser, oppgir guttene på 10.trinn alle år, en høyere grad av mestring enn jentene.

Motivasjon

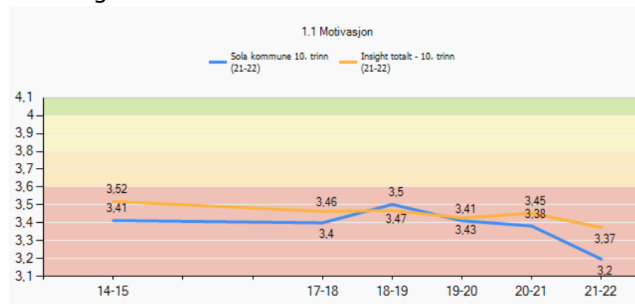
7.trinnselevnes motivasjon er fallende både i Sola og nasjonalt. Nasjonalt har en sett denne fallende tendensen fra 2016. Høsten 2019 var det stor forskjell på motivasjon i Sola og nasjonalt, men de andre årene følger Sola samme tendens som nasjonalt.

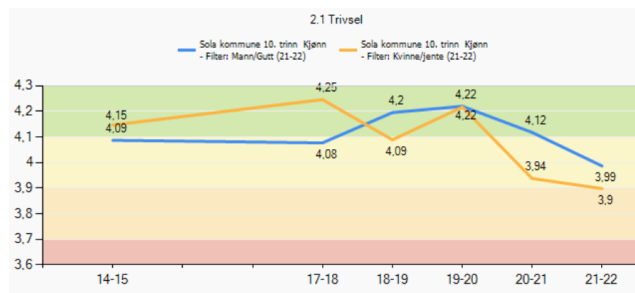
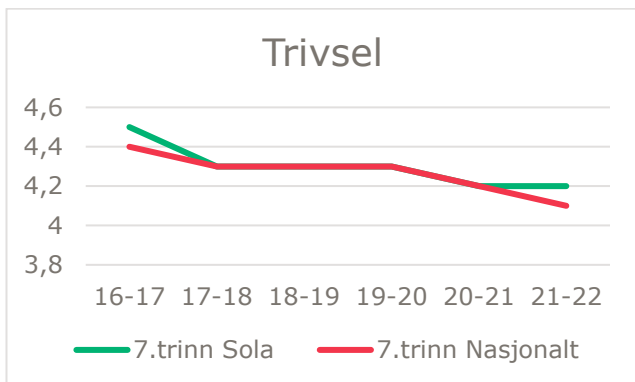
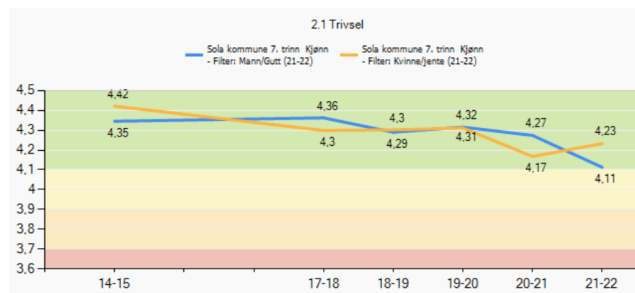
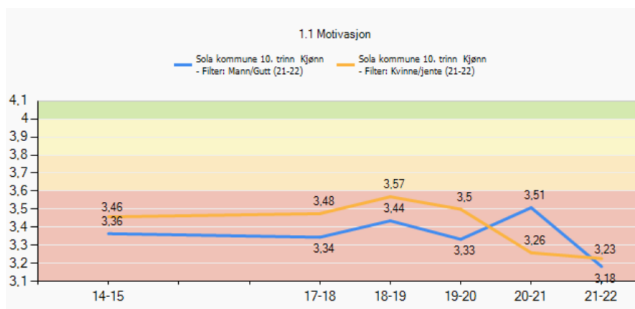
Guttene på 7.trinn er mindre motivert enn jentene i Sola. Deres skår har fått fargen rød i analyseverktøyet Insight.

Elevene på 10.trinn i Sola, oppgir mindre grad av motivasjon, enn nasjonalt snitt. Årets kull oppgir lavere motivasjon enn tidligere kull og skåren har fått fargen rød.

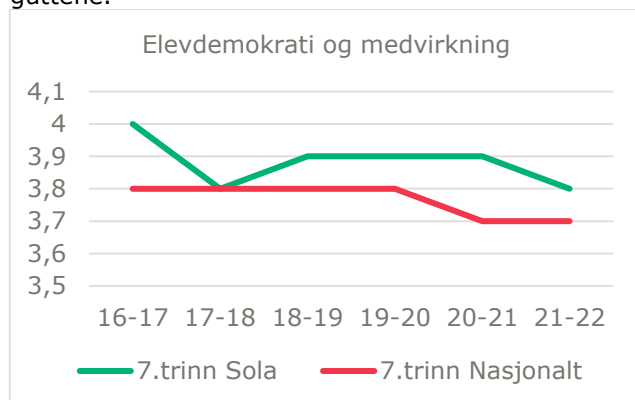
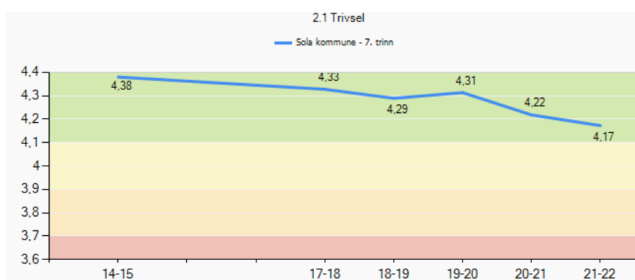
Guttene er også på dette trinnet, mindre motivert enn jentene. Unntaket var i 20-21 da guttene oppga høyere motivasjon enn jentene

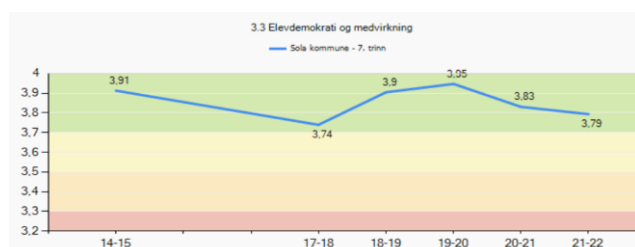
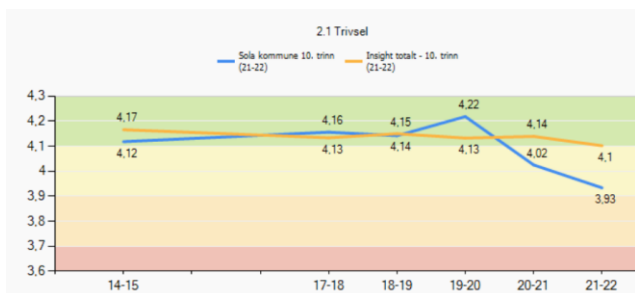
4.4. Elevmedvirkning

Trivselen på 7.trinn er fallende de siste årene både nasjonalt og i Sola.

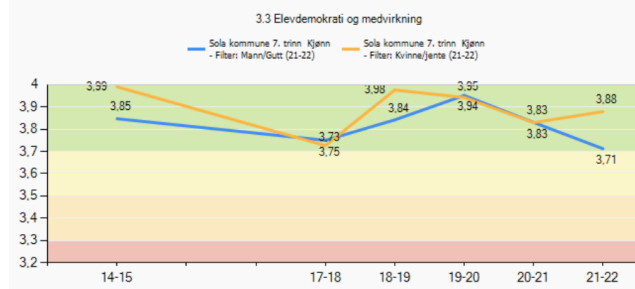
Elevene på 7.trinn i Sola oppgir høyere tilfredshet med elevdemokrati og medvirkning, enn landsgjennomsnittet, selv om det har vært en nedgang fra 2016. Det er små kjønnsforskjeller. Jentene er noen år litt mer tilfreds med elevmedvirkningen enn guttene.

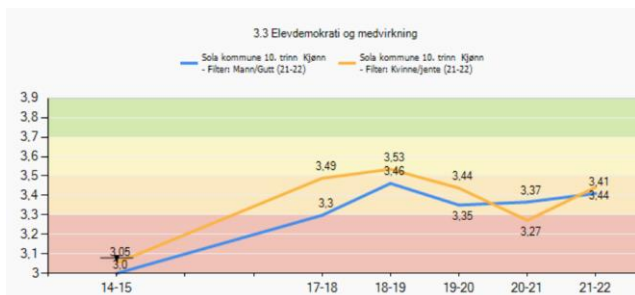
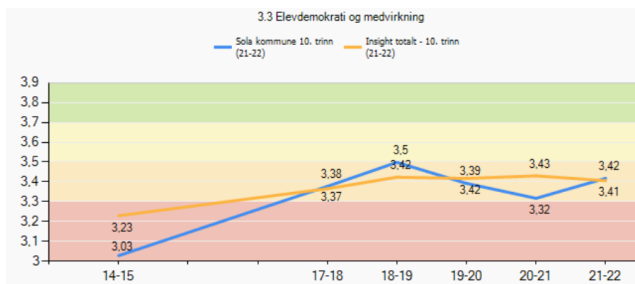
Trivselen faller mer på 10.trinn i Sola enn nasjonalt. De to siste årene har indeksen motivasjon fått fargen gul på 10. trinnet i Sola.

Det varierer over tid både på 7. og 10.trinn om det er guttene eller jentene som oppgir høyest trivsel. På 10.trinn oppgir guttene høyest trivsel de to siste årene.

Selv om tilfredsheten med elevdemokrati og medvirkning på 10.trinn er høyere både i Sola og nasjonalt enn for en del år siden, er tilfredsheten fargelagt oransje. Jentene i Sola er stort sett mer fornøyd enn guttene.

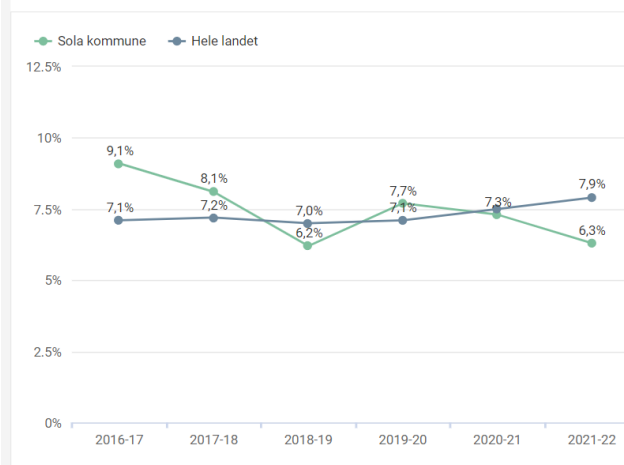
4.5. Mobbing

«Det er høyest andel elever som rapporterer om mobbing på 7. trinn, og lavest på vg1. Forskjellen mellom trinnene har blitt noe større de siste fem årene siden mobbetallene for 7. trinn har gått litt opp, mens de for 10. trinn og vg1 har gått ned.

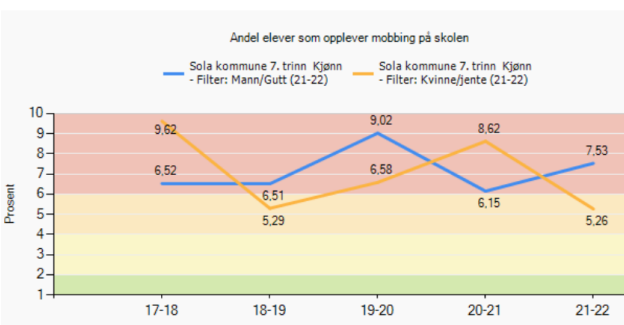
«Samleskåren mobbing på skolen viser den delen av elever som sier at de er blitt mobbet av medelever, av voksne på skolen og/eller digitalt på skolen 2-3 ganger i måneden eller mer.»
(Udires nettsider)

Nasjonalt økte andelen 7.trinnselever som opplever mobbing på skolen fra 7,1 % i 2016 til 7,9 % i 2021. I Sola har andelen gått ned fra 9,1 % i 2016 til 6,3 % i 2021. Nå er andelen igjen lavere i Sola enn nasjonalt. Det varierer fra år til år om det er en høyere andel gutter eller jenter som opplever mobbing.

Mobbing på skolen (prosent) – utvikling over tid – 7. årstrinn

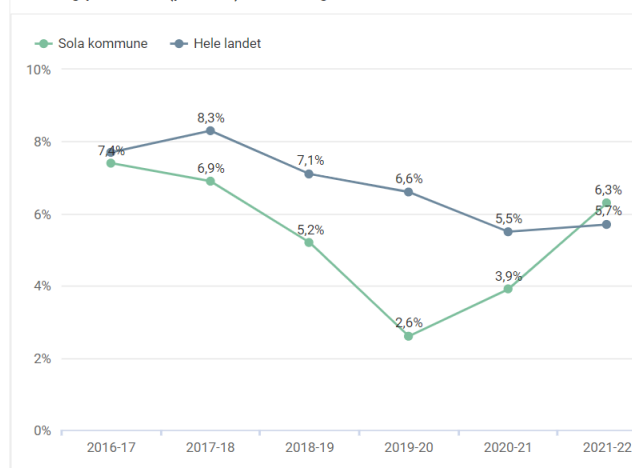

Hele landet, Alle skoleår, 7. årstrinn, Mobbing på skolen (prosent), Alle eierformer, Begge kjønn

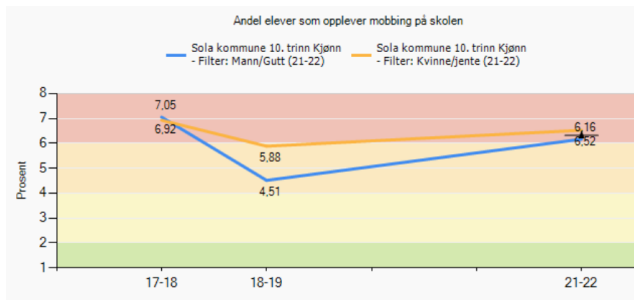

På 10.trinn har en lavere andel elever i Sola oppgitt at de opplever mobbing, enn nasjonalt de siste årene. Høsten 2021 er det motsatt. Andelen har vært økende de siste to årene og er nå 6,3 % i Sola. Nasjonalt er andelen 5,7 %. Andelen er litt høyere for jenter enn for gutter.

Mobbing på skolen (prosent) – utvikling over tid – 10. årstrinn

Hele landet, Alle skoleår, 10. årstrinn, Mobbing på skolen (prosent), Alle eierformer, Begge kjønn

Brudd på retten til et trygt og godt skolemiljø

Skolen har plikt til å følge med på om elevene har et godt og trygt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. «Når elever opplever mobbing og mistriivsel plikter skolen å følge med, varsle, undersøke, sette inn tiltak og dokumentere.» (Udires nettside)

Elever eller foresatte til elever som ikke har et trygt og godt skolemiljø, skal melde fra om dette til skolen. Rektor skal kontakte foresatte i løpet av fem arbeidsdager og sette i gang undersøkelser. Hvor lang tid det tar å undersøke, avhenger av hvor kompleks saken er. Elev og foresatte skal orienteres underveis og det skal utarbeides en aktivitetsplan.

Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak. I planen skal det stå

- kva problem tiltaka skal løyse
- kva tiltak skolen har planlagt
- når tiltaka skal gjennomførast
- kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka
- når tiltaka skal evaluerast.

(Opplæringsloven § 9a-4)

Foresatte kan også kontakte Statsforvalteren dersom de mener at skolen ikke sikrer at eleven har et trygt og godt skolemiljø. Statsforvalteren har som oppgave å avgjøre om skolen har gjort det den skal gjøre.

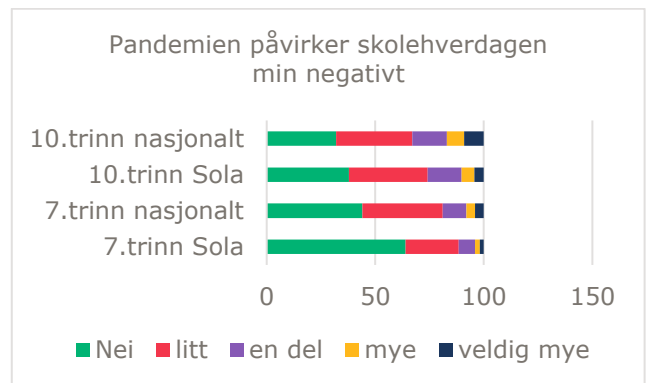
Skolene har utarbeidet fra 99 til 128 aktivitetsplaner årlig fra august 2017 til juli 2021. Fra 5-9 klager på elevens skolemiljø ble sendt til Statsforvalteren. Fra 3-6 klager fikk medhold; det vil si at skolen ikke fullt ut hadde oppfylt elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø.

For våren 2022 ble det utarbeidet 113 aktivitetsplaner. Ingen klager ble sendt til statsforvalteren.

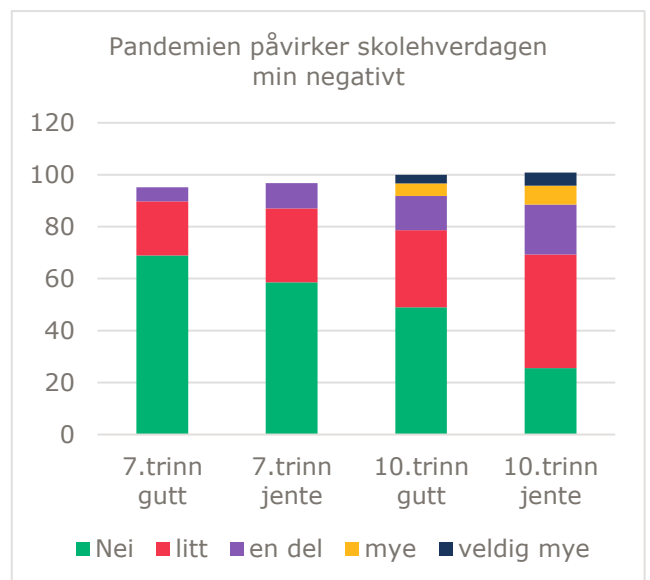
4.6. Pandemi

Elevene i Sola oppgir i mindre grad enn elevene nasjonalt, at pandemien har påvirket skolehverdagen deres negativt. 64 % av elevene på 7.trinn og 38 % av 10.trinnselevnene i Sola svarer nei på spørsmålet om pandemien har påvirket skolehverdagen deres negativt. For 36 % av elevene på 7. trinn og 62 % av elevene på 10.trinn

har pandemien påvirket negativt i en eller annen grad.

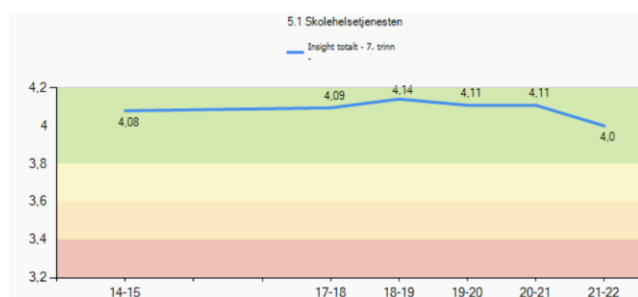
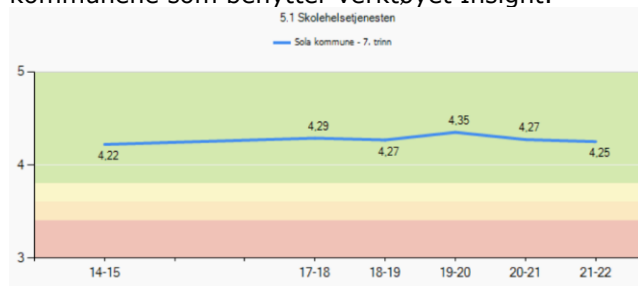
Jentene oppgir både nasjonalt og i Sola at pandemien i større grad har påvirket dem negativt enn det guttene oppgir.

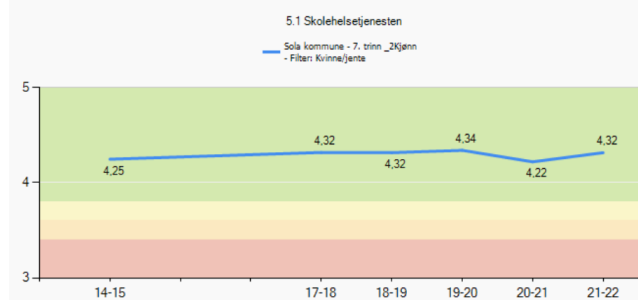
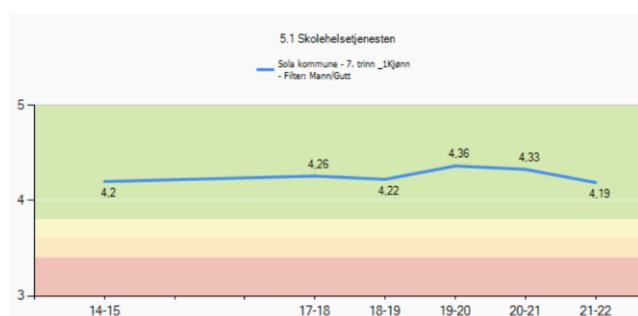
« Pandemiens konsekvenser følger sosiale skillelinjer Mange barn og unge forteller om positive endringer under pandemien, som mer nærhet og kvalitetstid i familien, økt konsentrasjon og mindre sosialt press på hjemmeskolen. Samtidig rapporterer barn om økte symptomer på depresjon, dårligere læring på hjemmeskolen og dårligere familiefungering. En gjennomgang av studier om pandemiens konsekvenser for barn og unge viser at det er de mest utsatte familiene og barna som i størst grad har blitt rammet av pandemiens tiltak. Barn av foreldre med lav utdanning, dårlig økonomi, minoritetsspråklig bakgrunn og svake sosiale nettverk, og barn med mangel på egnet arbeidsplass og støtte på hjemmeskolen, rapporterer om mest negative konsekvenser. Fortsatt bygger de fleste studiene på pandemiens første fase. Vi vet fremdeles lite om langtidskonsekvenser av pandemien på barn og unges liv og psykiske helse» (FHIs oppvekstprofil for Sola kommune 2022)

4.7. Skolehelsetjeneste

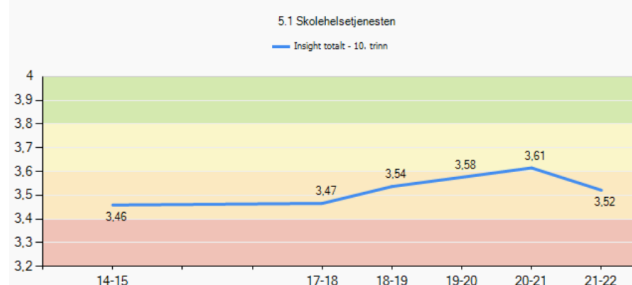
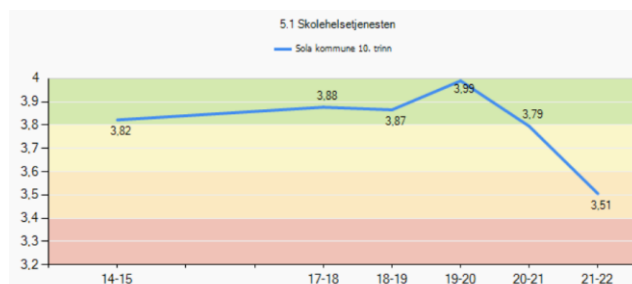
Elevene på 7.trinnet i Sola er mer fornøyd med skolehelsetjenesten enn snittet for 7.trinnselevene i kommunene som benytter verktøyet Insight.

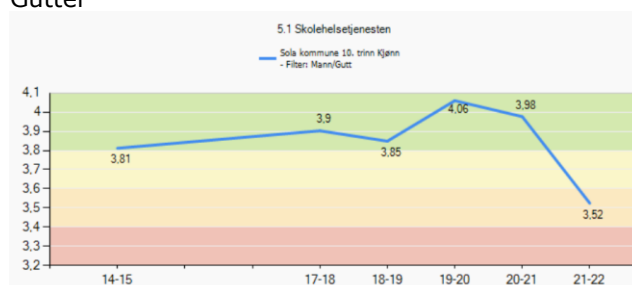
Jentene på 7.trinn er stabilt fornøyd med skolehelsetjenesten i Sola, mens guttenes tilfredshet er lavere høsten 2021 enn for to år siden. Nasjonalt er guttene på 7.trinn mer fornøyd enn jentene.

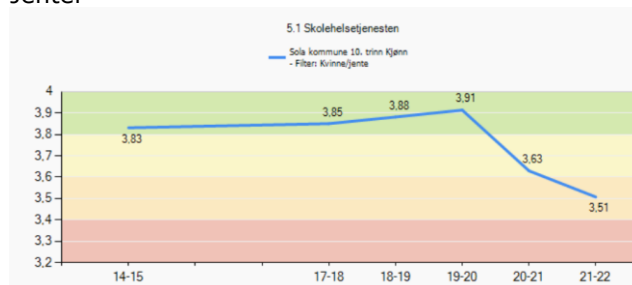
Også elevene på 10.trinn i Sola, har tidligere vært mer fornøyd med skolehelsetjenesten, enn resten av landets 10.klassinger. Elevenes skår har i alle år fått fargen grønn. Men tilfredsheten har vært fallende de to siste skoleårene for jentenes del, og det siste skoleåret for guttenes del. Jenter og gutter gir nå samme svar og indeksen har nå fått fargen oransje. Solaelevens tilfredshet er nå likt nasjonalt snitt.

Gutter

Jenter

Tilbudet i skolehelsetjenesten i ungdomsskolen har vært sterkt redusert i perioder grunnet vakanser. Dette skyldes sykdom og permisjoner, og at det er vanskelig å rekruttere kvalifisert personell. I tillegg har helsesykepleiere vært mindre synlige og deltakende i skolens aktiviteter grunnet smittevern. Det er rimelig å tenke at tilgjengelighet betyr mye for tilfredsheten. Nytt årsverk og ansettelser i ledige stillinger vil forhåpentlig bidra til en mer tilgjengelig tjeneste fremover.

Vurdering:

Alle elever skal ha et godt og inkluderende skolemiljø. Det er positivt at en lavere andel elever på 7.trinn oppgir at de blir mobbet i år enn i fjor. Men det gir grunn til bekymring at det er motsatt på 10.trinn. Det er også bekymringsfullt at elevene oppgir lavere tilfredshet med læringsmiljøet enn tidligere år.

Tiltak:

- Regjeringen har siden juli 2020 tilført kommunen 3,32 millioner til sårbare barn og unge. Disse midlene er fordelt og overført til skolene.
- Regjeringen har også tilført kommunen 3,35 millioner til sommerskole i 2021.
- Skolehelsetjenesten er blitt styrket med 5,6 årsverk siden 2016 og har nå 10.1 årsverk. Av disse er 1,6 finansiert av eksterne tilskuddsmidler fra Helse- direktoratet og 80 % merkantil stilling er gjort om til helsesykepleierstilling.
- Skolehelsetjenesten har innført digital booking av helsesykepleier.
- Kommunen har hatt fokus på inkluderende læringsmiljø i perioden 2016-2021. Det er utarbeidet anbefalte rutiner for dette arbeidet både i skole og SFO.
- Fem av kommunens barneskoler har deltatt i nasjonalt prosjekt om inkluderende barnehage og skolemiljø fra oktober 2017. Kommunen har fått statlige midler til en 40 % stilling til oppfølging av arbeidet i barnehage og skole.
- Skolene jobbet før pandemien godt med å sette seg inn i overordnet del av den nye læreplanen- prinsipper og verdier som skal vise seg i praksis.
- Skoler som har deltatt i skolebasert kompetanseutvikling i pulje med andre skoler og universitetet, har hatt fokus på inkluderende læringsmiljø, klasseledelse, vurdering og elevmedvirkning.
- Det er utarbeidet veileder og rutiner for skolenes arbeid med trygt og godt skolemiljø, inkludert mal for aktivitetsplaner.

5. Lærings- resultat

Resultatene på nasjonale prøver ligger høyere enn landsgjennomsnittet på ungdomstrinnet og i faget engelsk på 5.trinn. Årets elever har lavere gjennomsnittskår enn fjorårets elever på de fleste prøver. Gjennomsnittlig grunnskolepoeng fortsetter å øke.

5.1. Nasjonale prøver

Gode grunnleggende ferdigheter er viktig for å fullføre videregående opplæring. (NOU 2019:2) De nasjonale prøvene på 5.,8. og 9.trinn måler kompetanse i to av de fem grunnleggende ferdighetene og i ett skolefag; engelsk.

«Nasjonale prøver i lesing skal kartlegge i hvilken grad ferdighetene til elevene er i samsvar med målene for lesing som grunnleggende ferdighet, slik den er integrert i kompetansemål i læreplaner for fag. Dette innebærer at nasjonale prøver i lesing ikke er en prøve i norskfaget.

(Insights mal for kvalitetsmelding)

Dersom en ser på både elever som er innvilget fritak og elever som ikke har deltatt på prøvene, har Sola kommune en høyere andel elever som gjennomfører alle prøvene på alle trinn høsten 2021. Men Sola har en høyere andel elever som innvilges fritak på 9.trinn og i engelsk på 8.trinn, enn nasjonalt snitt. På 5.trinn innvilges en lavere andel fritak på alle prøver i Sola enn nasjonalt.

Elevene på ungdomstrinnet i Sola skårer, som en kan forvente ut fra foresattes utdanningsnivå, høyere på nasjonale prøver enn landsgjennomsnittet. Dette gjelder på alle prøvene. I faget engelsk skårer også femtetrinnselvene over nasjonalt snitt alle år.

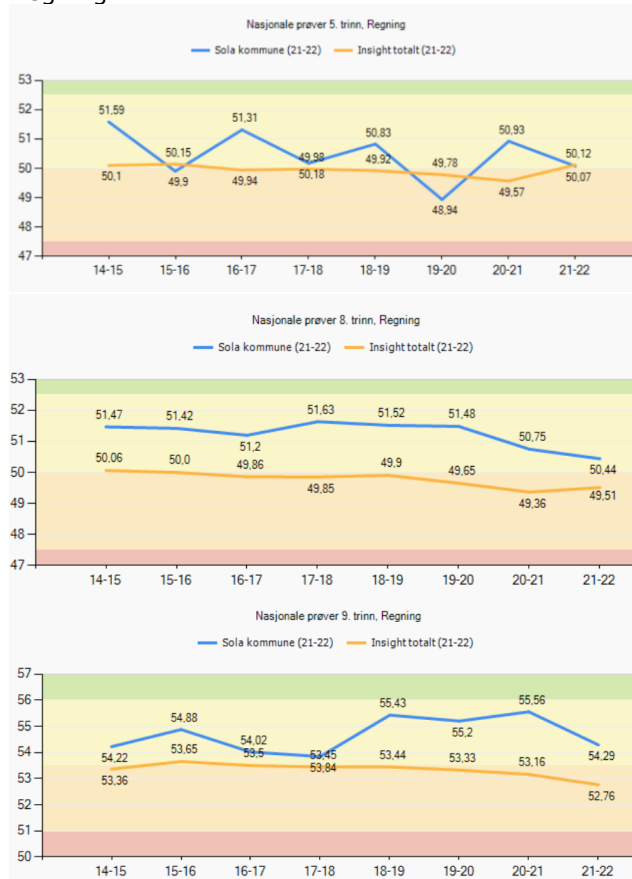
I lesing og regning på femte trinn, varierer det fra år til år om Solas elever skårer over eller under landsgjennomsnittet. Resultatet varierer mye fra år til år på 5.trinn. Kullenes skår varierer mindre jo lenger elevene har gått på skolen.

På nasjonale prøver i engelsk og lesing på 8.trinn, er resultatet i Sola bedre enn i fjor. På resten av prøvene er resultatet i Sola lavere enn forrige skoleår. På landsbasis var det bare i regning på 9.trinn, at elevene skårte lavere inneværende skoleår enn i fjor.

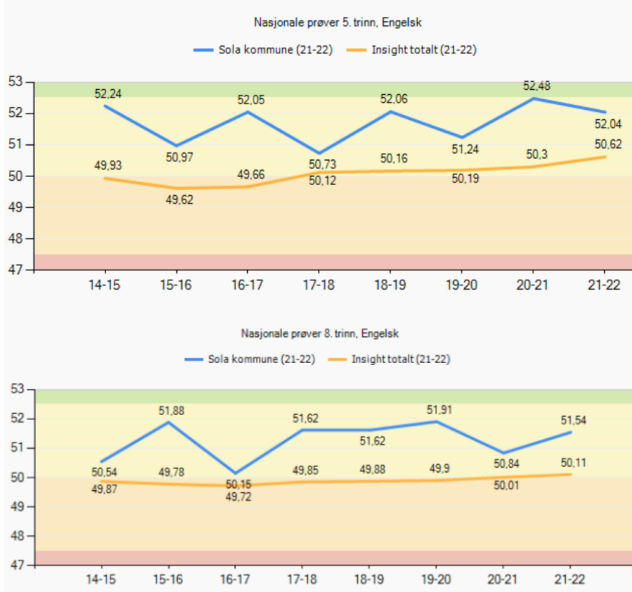
Lesing

Regning

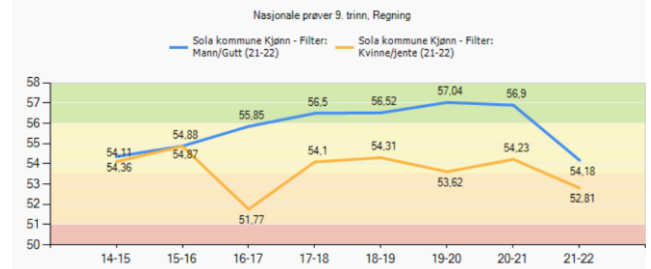
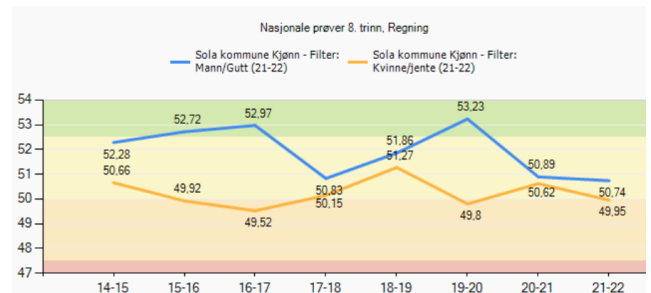
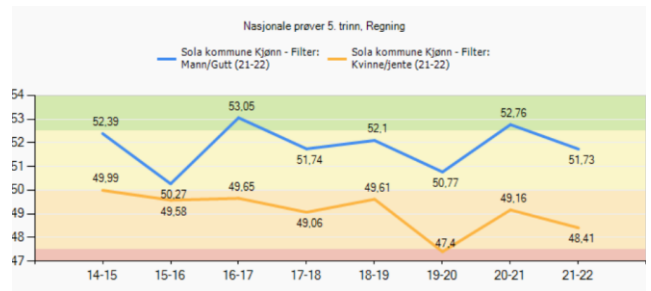

Faget engelsk

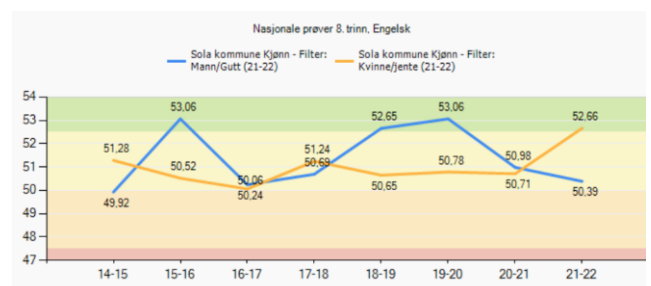
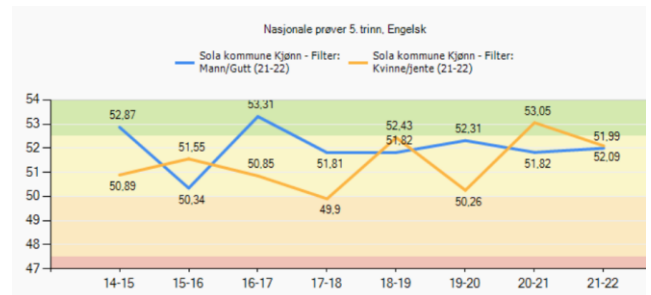
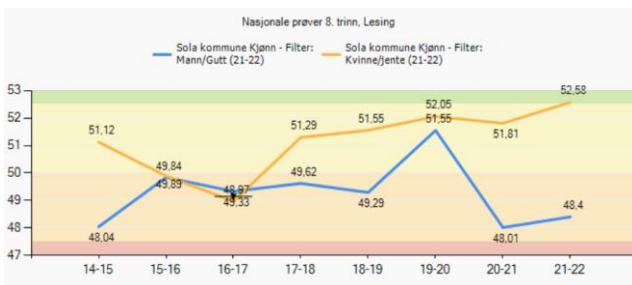
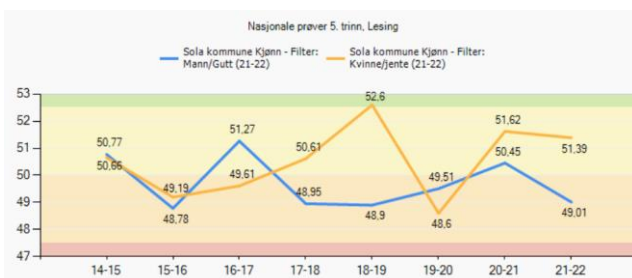

Kjønnsforskjeller

Jentene i Sola skårer som oftest høyere enn guttene i lesing på alle trinn de siste fem årene. I regning skårer guttene høyere enn jentene på alle prøver på alle trinn de siste seks årene. Også nasjonalt ser en denne kjønnsforskjellen i resultat for grunnleggende ferdigheter i lesing og regning.

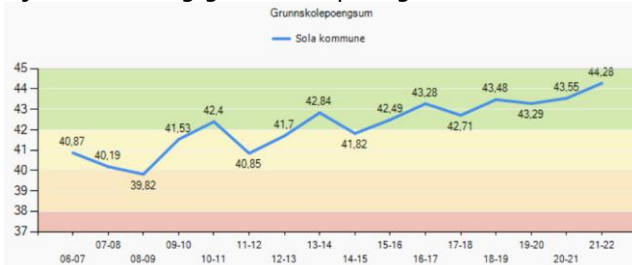
I faget engelsk varierer det fra år til år i Sola, om snittet for guttene ligger høyere enn snittet for jentene. Nasjonalt ligger guttenes skår vanligvis over jentenes skår i engelsk.

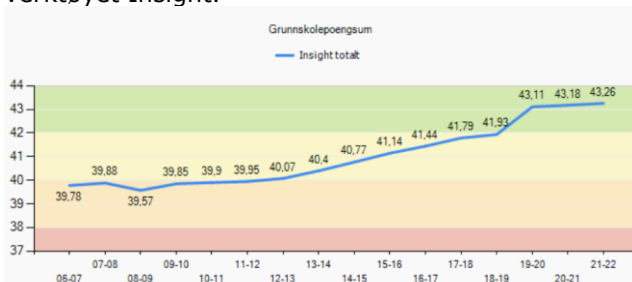
5.2. Grunnskolepoeng

De tre siste skoleårene er eksamen blitt avlyst. Grunnskolepoengene disse årene baserer seg da på standpunktkarakterer. Gjennomsnittet for grunnskolepoeng har aldri vært høyere i Sola enn skoleåret 21-22.

Gjennomsnittlig grunnskolepoeng i Sola:

Utdanningsdirektoratet offentliggjør grunnskolepoeng 30. august. Før denne datoen kan en sammenligne Sola kommunes resultat med gjennomsnittet for kommunene som benytter verktøyet Insight.

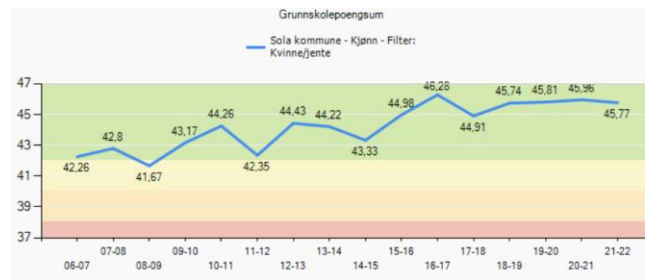
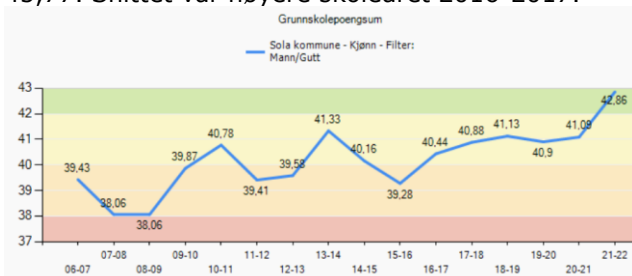

Sola kommunens gjennomsnitt for grunnskolepoeng ligger over snittet for Insightkommunene. Snittet for Insightkommunene er høyere alle de tre siste årene uten eksamen. For Solas del ser vi ikke samme tendens som for Insightkommunene.

Kjønnsforskjeller i Sola

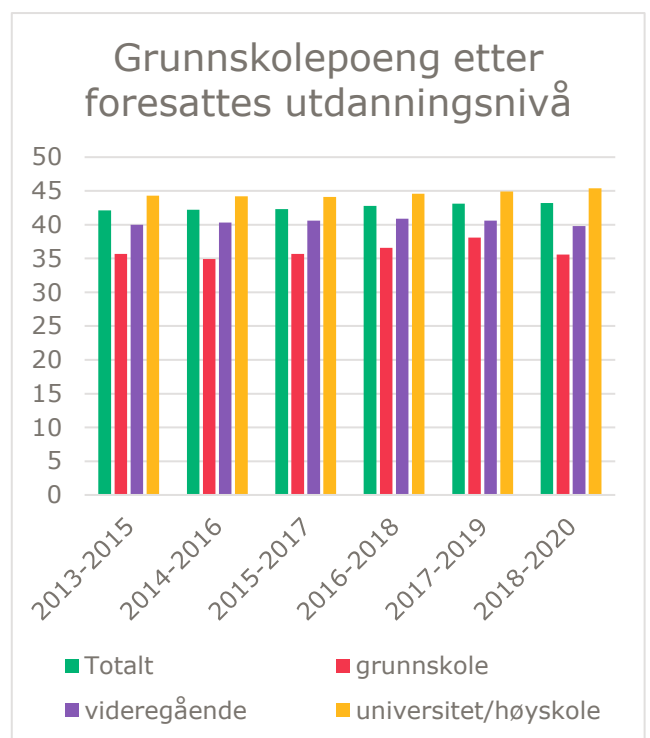
Guttene snitt er skoleåret 21-22 42,9 og har ikke tidligere vært så høyt som dette siste skoleåret uten eksamen. For første gang er snittet for grunnskolepoeng også for guttene del, farget grønt.

Jentes snitt er stabilt høyt, og er skoleåret 21-22 45,77. Snittet var høyere skoleåret 2016-2017.

Grunnskolepoeng og foreldrenes

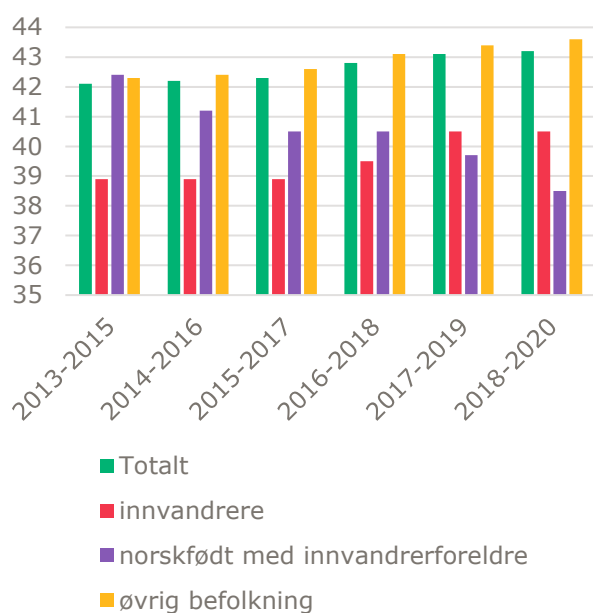
utdanningsnivå Elever med høyskoleutdannede foresatte har fått økt gj.snittlig grunnskolepoeng fra 2015-2020 med 1,1 poeng. Elever med foresatte som har grunnskole og videregående skole som høyeste utdanning, har en nedgang i gjennomsnittlig grunnskolepoeng på 0,1 og 0,2 i samme tidsperiode.

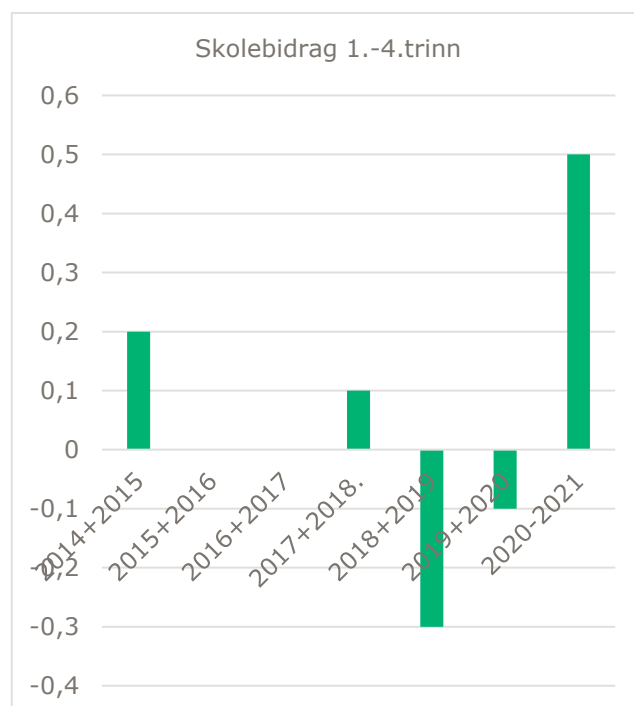
Grunnskolepoeng etter innvandrerbakgrunn

Elever som selv har innvandret til Norge, har økt grunnskolepoeng fra 2015 til 2020 med 1,6. Elever som er født i Norge, men har foreldre som har innvandret, oppnådde 3,9 poeng lavere resultat i 2020 enn samme gruppe oppnådde i 2015.

Grunnskolepoeng etter innvandrerbakgrunn

På 1.-4.trinn bidro Solaskolene mer enn landssnittet i perioden 2020-2021. Det har vært en positiv utvikling fra 2019-2020.

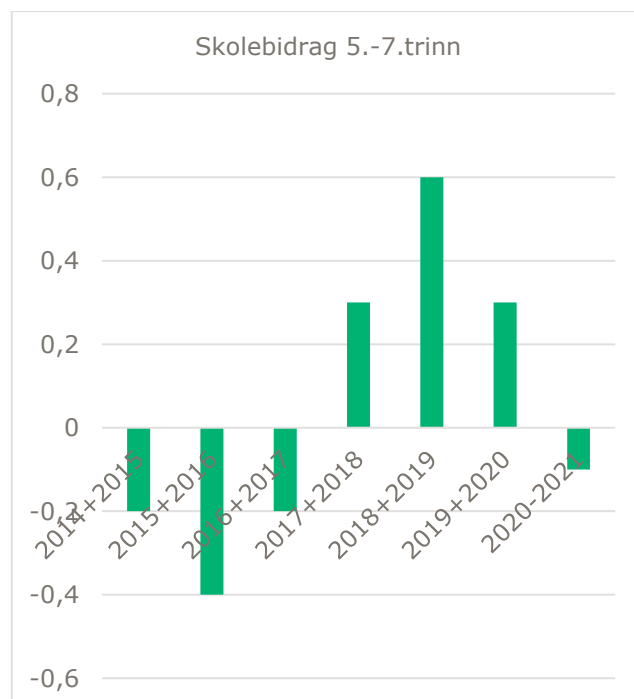
5.3. Skolebidrag

«Skolebidrag viser skolens gjennomsnittlige bidrag på nasjonale prøver til sine elever sammenlignet med landsgjennomsnittet. Dersom skolens bidrag er likt med landsgjennomsnittet, vil skolebidraget være lik null. Skolens bidrag vil være **positivt** dersom elevene i snitt oppnår høyere skalapoeng enn forventet ut ifra deres forutsetninger. Skolens bidrag vil være **negativt** dersom elevene i snitt oppnår lavere skalapoeng enn forventet ut ifra deres forutsetninger. For 1.-4. trinn tilsvarer elevenes forutsetninger deres familiebakgrunn, målt ved foreldrenes utdanning, husholdningsinntekt og innvandrerbakgrunn. For 5.-7. trinn inkluderer elevenes forutsetninger familiebakgrunn, men også resultater på nasjonale prøver 5. trinn.

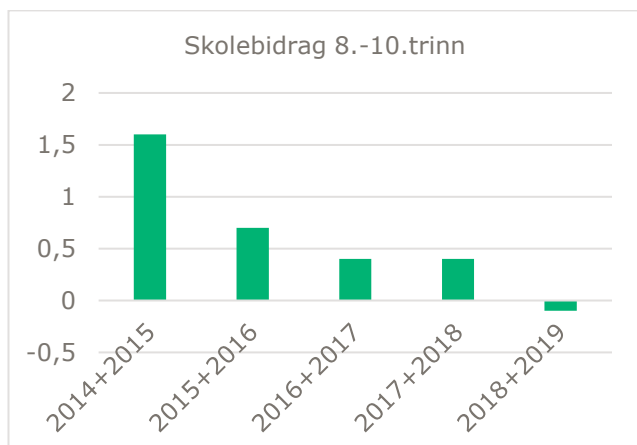
De gjennomsnittlige skalapoengene viser hvor mange skalapoeng elevene på skolen faktisk oppnådde på nasjonale prøver på 5. trinn (indikatorer for 1.-4. trinn) eller 8. trinn (indikatorer for 5.-7. trinn) i de to årgangene, og hva som er forventet gjennomsnittlige skalapoeng når vi tar hensyn til elevenes forutsetninger.» (Udires nettsider)

Det varierer fra år til år og fra hovedtrinn til hovedtrinn om Solaskolen bidrar mer eller mindre til elevenes læring på nasjonale prøver og eksamen enn gjennomsnittet for landets skoler.

På mellomtrinnet bidro Solaskolene mindre enn landssnittet til elevenes læring av grunnleggende ferdigheter i perioden 2020-2021. I perioden 2017-2020 bidro de mer enn landssnittet.

På ungdomstrinnet har skolebidraget vært positivt alle år, bortsett fra på siste måling i 2018-2019 da Solaskolen bidro mindre til elevenes eksamens-karakterer enn landsgjennomsnittet. Siden eksamen er blitt avlyst i -20,-21 og -22, beregnes ikke skolebidrag for disse årene.

Vurdering

Det er en positiv utvikling i gjennomsnittlig grunnskolepoeng i Sola. Men det er bekymringsfullt at ikke alle elevgrupper har del i denne positive utviklingen. Det er behov for å se nærmere på opplæringen norskfødte elever med innvandrerforeldre får. Nasjonale prøver på 5.trinn viser også at det er behov for fokus på begynneropplæringen i lesing og regning, selv om skolebidraget her har vært økende de siste årene.

Tiltak:

- Sola kommune prioriterer videreutdanning i norsk, matematikk og engelsk. 14 lærere tok videreutdanning i disse fagene 21-22.
- Tre lærere har eller tar, videreutdanning som lærerspesialist i begynneropplæring 60 st.p. og to tar slik utdanning i norsk og engelsk.
- 4 lærere har fått midler til å ta 30 st.poengs videreutdanning i begynneropplæring
- Rogaland revisjon gjennomfører i 2022 en forvaltningsrevisjon på feltet forebygging / tidlig innsats i barnehage og barneskole i Sola.

6. Gjennomføring

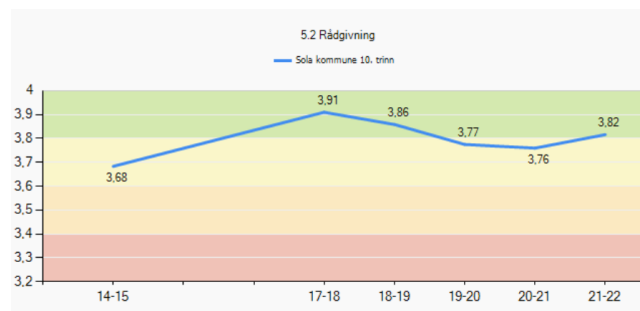
Økning i andel som fullfører videregående opplæring og gutter er mer tilfreds med rådgivningen i Sola.

6.1. Tilfredshet med rådgivning

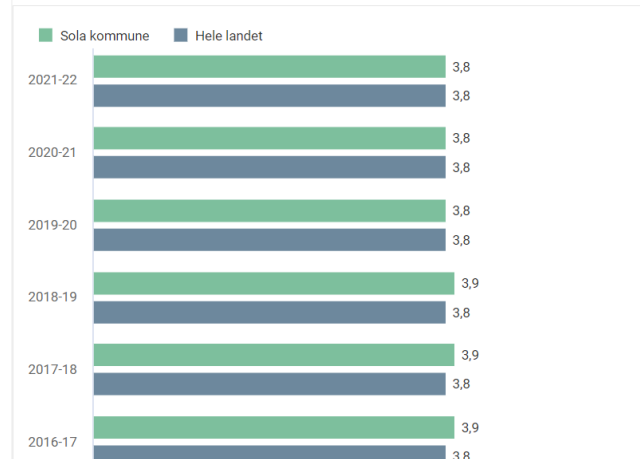
I elevundersøkelsen svarer 10.trinnselevne på om de har fått et godt grunnlag for videre valg av utdanning og yrke. De siste tre årene har sola-elevne samme skår som nasjonalt snitt. De tre forrige årene var skåren i Sola 0,1 høyere enn nasjonal skår på dette spørsmålet. Skåren har igjen fått fargen grønn i Insight.

Årets tiendeklassinger har fått en hospitering i videregående opplæring høsten 2021. Hospiteringen de skulle hatt på 9.trinn, ble avlyst pga pandemien.

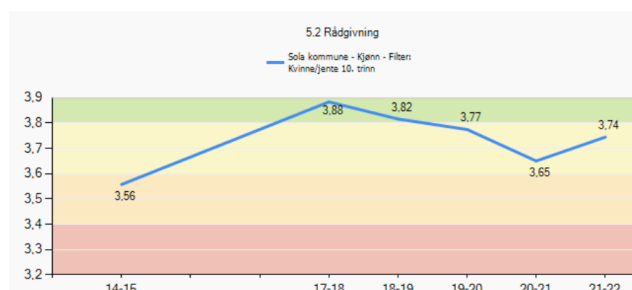
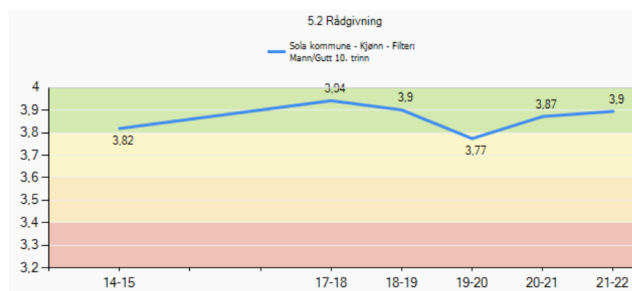
10.klassingene 20-21 fikk ikke hospitering verken våren i 9. eller høsten i 10.klasse.

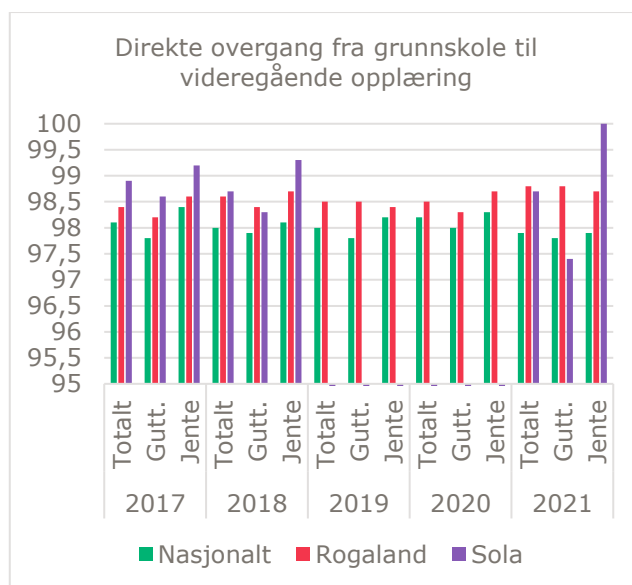
Elevundersøkelsen – utvikling over tid – Utdanning og yrkesveiledning 10. årstri

Guttene er mer fornøyd med yrkesrådgivningen enn jentene og har 0,2 høyere skår enn jentene i 2021.

6.2. Direkte overgang

Utdanningsdirektoratet har ikke av personvern-hensyn, oppgitt direkte overgang til videregående skole for enkelte årskull i Sola. Det skyldes at det er svært få elever som ikke starter opp i videregående opplæring høsten etter at de avsluttet grunnskolen.

Tidligere år har andelen som gikk direkte over fra grunnskole til videregående opplæring vært høyere i Sola enn i fylket og nasjonalt. Høsten -21 var andelen lavere i Sola enn snittet for Rogaland fylke. I Sola startet 97,4 % av guttene opp i videregående den høsten. Tilsvarende tall for Rogaland var 98,8 % og 97,8 % nasjonalt. Dette er det samme kullet gutter som høsten 2020 var mer fornøyd med yrkesrådgivningen enn jentene var. Stavanger og Sandnes hadde en høyere andel

gutter enn jenter som gikk direkte over til videregående dette året.

De fleste år har andelen jenter som gikk direkte over fra grunnskole til videregående skole i Sola, vært høyere enn andelen gutter som gjør det samme.

6.3. Fullført utdanning

Regjeringens mål i fullføringsreformen er at 90 % av elevene skal fullføre og bestå videregående opplæring.

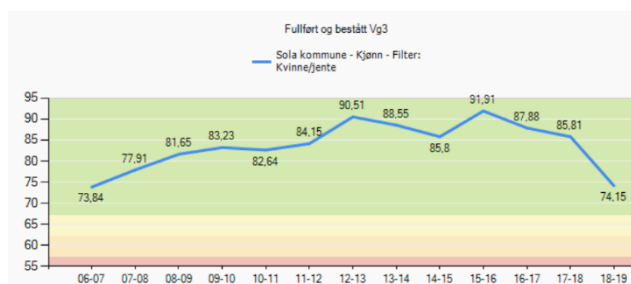
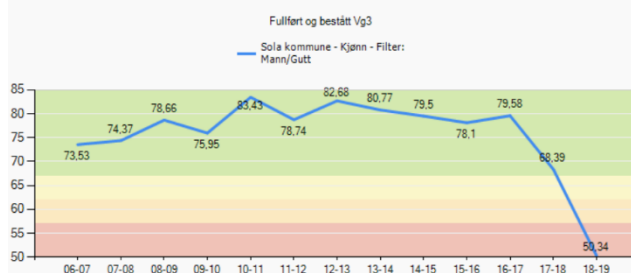
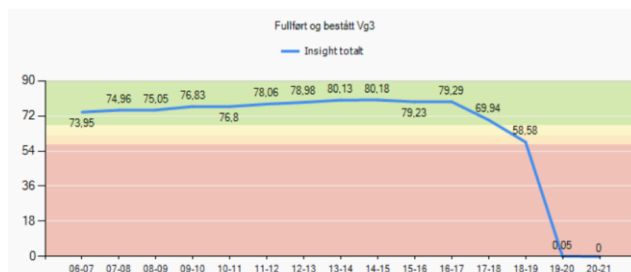
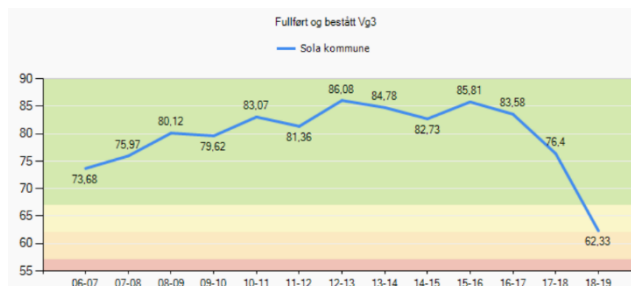
Elevene trenger 3 år for å fullføre studiespesialiserende studieretninger på videregående og 4 - 4,5 år for å fullføre fagbrev. Elevene har også rett til påbygg for å få studiekompetanse dersom de har tatt yrkesfag.

Kommunen får data for fullføring gjennom verktøyet Insight og fra Rogaland fylke / SSB. Fra 2020 beregner SSB status for fullført utdanning til 5 år for studiespesialiserende studieretninger og 6 år for yrkesfag.

Fylkeskommunens og SSBs tall oppgir hvor stor andel av elevkullet som startet opp på videregående, som bestod eksamen fem/seks år etter.

Nasjonalt fullførte 80,4 % av **2015 kullet**, videregående opplæring våren 2021. 76,3 % av kullets gutter fullførte og 84,8 % av kullets jenter fullførte. I Rogaland fullførte 82,8 % av kullet som startet opp i videregående høsten 2015. 87,3 % av jentene fullførte og 78,7 % av guttene fullførte. Tilsvarende tall for Sola foreligger ikke per 11.08.2022

Insight gir kommunen tall for fullføring for hele årskullet som avsluttet grunnskolen. Her får kommunen fortløpende oppdaterte tall. Kullet som avsluttet grunnskolen våren 2016, har nå fått 6 år på seg til å fullføre. Knapt 86 % av avgangskullet i grunnskolen i **Sola i 2016**, hadde fullført og bestått videregående opplæring per 11.08.2022. 91,9 % av jentene og 78,1 % av guttene hadde da fullført videregående opplæring.

6.4. Fullføring og sosio-økonomisk bakgrunn

Forhold av særlig betydning for gjennomføring

«Utover innvandrerbakgrunn er sannsynligheten for å gjennomføre videregående opplæring også systematisk ulik med hensyn til et knippe andre sentrale variabler, som sosioøkonomisk bakgrunn, kjønn, karakterer fra grunnskolen og hvilket utdanningsprogram man begynner på. Det er veldokumentert at foreldrenes sosioøkonomiske posisjon, målt på ulike måter, har mye å si for hvordan det går med barna i skolen.^[8] I og med at mange unge innvandrere har foreldre med lavere utdanning og lavere inntekt enn gjennomsnittet, kan ulik sosioøkonomisk bakgrunn også være en delforklaring på innvandrernes lavere sannsynlighet for å gjennomføre.

Norskfødte med innvandrerforeldre gjennomfører videregående opplæring i høyere grad enn deres sosioøkonomiske bakgrunn skulle tilsi.^[9] På bakgrunn av dette mønsteret, i tillegg til høye målinger av tid brukt på lekser og ambisjoner for høyere utdanning, har forskere identifisert et eget utdanningsdriv blant minoritetselever.^[10] Dette mønsteret er imidlertid ikke like entydig blant unge utenlandsfødte.^[11]

Unge innvandrere har ofte ytterligere særegne utfordringer, og mer å ta igjen overfor jevnaldrende med norske foreldre. Dette gjelder ikke minst dersom man har kommet til Norge sent i skoleløpet, med lite eller i noen tilfeller ingen utdanning fra opprinnelseslandet.^[12] Botid og landbakgrunn er dermed relevante variabler som påvirker gjennomføringsgraden blant unge innvandrere.^[13] Personer med bakgrunn fra EU/EØS har høyest andel oppnådd sluttkompetanse i videregående opplæring før fylte 25 år. Personer med bakgrunn fra afrikanske land har lavest andel oppnådd sluttkompetanse.^[14] (IMDIs nettside)

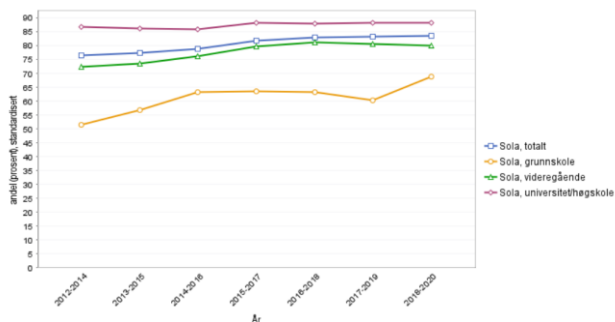
I perioden 2012-2018 fargela Insight foresattes utdanningsnivå gult i Sola. Tidligere år var fargen oransje og dermed lavere enn landsgjennomsnittet. Etter 2019 har fargen vært grønn.

Kommunehelsas statistikkbank gir data for hvordan fullføring av videregående opplæring varierer med foresattes utdanningsnivå og innvandrerbakgrunn. Her finnes data for perioden 2012 - 2020.

Både i Sola og nasjonalt påvirker foresattes utdanningsnivå grad av fullføring, slik det også påvirker gjennomsnittlig grunnskolepoeng.

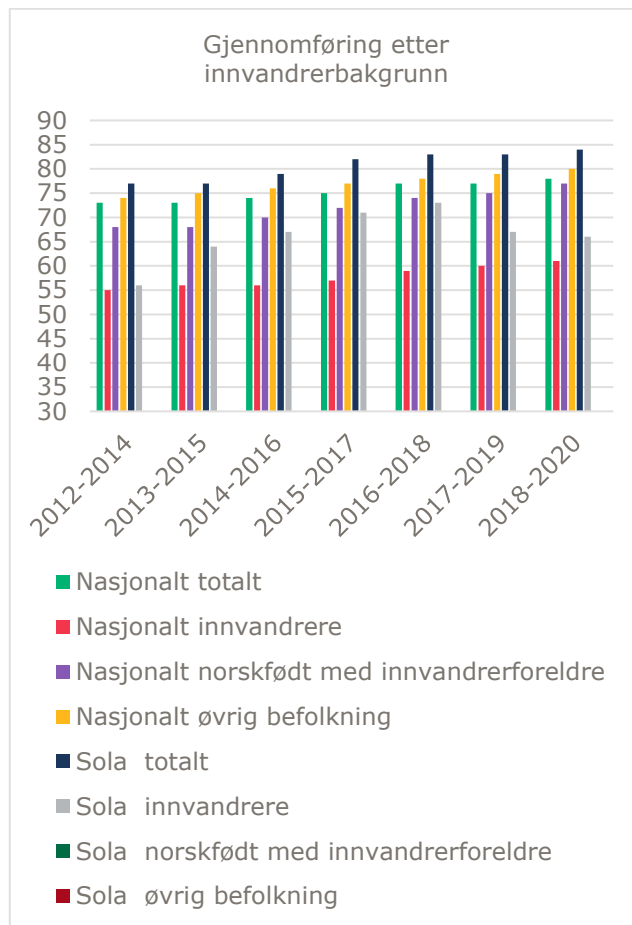
I Sola fullfører en høyere andel videregående opplæring enn nasjonalt snitt. Dette gjelder også for alle undergrupper.

Gjennomføring i videregående opplæring etter foreldrenes utdanningsnivå

En økende andel elever fullfører videregående opplæring både nasjonalt og i Sola. Andel med innvandrerbakgrunn som fullfører videregående opplæring er høyere i Sola enn nasjonalt. Fram til og med 2016-kullet økte andelen med innvandrerbakgrunn som fullførte i Sola til 73 %. De to siste kullene vi har tall for, har hatt en negativ utvikling med reduksjon i andelen som fullfører videregående opplæring. Disse elev-

gruppene hadde høyere gjennomsnittlig grunnskolepoeng enn tidligere kull.

Tall for norskfødte med innvandrerforeldre og tall for øvrig befolkninger, er anonymisert for Sola kommunes del.

Vurdering

En høy andel av Solaelevne består videregående opplæring. Det er mange faktorer som påvirker graden av gjennomføring. Det er gledelig å se økende gjennomføring for ungdommer der foresatte har grunnskole som høyeste fullført utdanning. Det må undersøkes nærmere hva som fører til nedgang i andelen med innvandrerbakgrunn som fullfører fra og med 2017-kullet.

Tiltak:

- Fylkeskommunen samarbeider med kommuner, blant annet Sola, for bedre gjennomføring for enkeltelever med helse- og levekårsutfordringer. Tiltaket kalles Glidelåsen.
- Oppfølgingstjensten er en fylkeskommunal tjeneste som følger opp elever mellom 15 og 24 år som ikke er i videregående opplæring.
- Felles årlig rektorsamling om gjennomføring for ungdomsskoler og videregående skoler.

7. Internkontroll og kvalitetsutvikling

Krav:

Kommunene har mange føringer for internkontroll og oppfølging av nasjonale kartlegginger.

Opplæringsloven § 13-3-e pålegger skoleeier å påse at skolene jevnlig vurderer i hvilken grad organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen bidrar til å nå målene som er fastsatt i læreplanverket. Elevene skal være involvert i denne vurderingen.

Opplæringsloven 13-3 e og Forskrift til opplæringsloven § 2-3 pålegger skoleeier å sørge for at nasjonale undersøkelser om skole- og læringsmiljøet blir gjennomført og at resultatene følges opp.

I tillegg pålegger kommuneloven § 25-1 kommunene å ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Bestemmelsen sier at internkontrollen skal være systematisk og tilpasset den enkelte kommune. På bakgrunn av risikovurderinger, skal kommunen foreta stikkprøver og følge opp funnene til praksis på skolene er i tråd med lover og forskrifter.

System

Sola kommunes internkontroll – og avvikssystem heter Compilo. Her legges rutiner og prosedyrer som er felles for kommunen, for skolefeltet og for den enkelte skole.

Skolene i Sola benytter systemet; Moava internkontroll oppvekst. Der ligger et årshjul for alle gjøremål som må utføres for at praksis er i tråd med kravene i Opplæringsloven med forskrifter. Skolene registrerer når tiltaket er utført. Pga av kapasitetsutfordringer, har skolesjefen ikke kunnet følge opp alle skolene i den grad en skulle ønske.

Skoleeier og skolene benytter to system fra Conexus; Engage og Insight til å følge opp elevers læring og utvikling. Skoleeier utarbeider oversikt over status på ulike felt som læringsmiljø, læringsresultat og gjennomføring. Kommunens resultat for disse områdene blir beskrevet årlig i tilstandsrapporten og drøftet med rektorene, i ungdomsrådet, i utvalg for oppvekst og kultur, og i kommunestyret.

Det er planlagt et system kalt utviklingsdialogen der skolesjef skal møte skolene hvert tredje år. Fokus her skal være utvikling av praksis og drøfte videre skolens oppfølging av nasjonale undersøkelser. Systemet er beskrevet i kompetanseplan

for ansatte i Sola kommune 2022-2025. Dette systemet er ikke igangsatt enda pga. kapasitetsutfordringer.

Kommunens støttesystemer skal være forutsigbare og gi skolene hjelp til å gi god opplæring i tråd med regelverk og forskning. Kommunen har månedlige rektormøter, nettverk for nøkkelpersonell og en oppstartssamling for nyutdanna lærere. Tre- fire ganger i året er det planlagt faglige samlinger for alle skoleledere. De siste skoleårene har det vært arrangert færre slike fagsamlinger pga smittevern og kapasitetsutfordringer.

Gjennom samarbeidet i Utdanningsregion Midt-Rogaland kan skolene få ulik type støtte til utviklingsarbeid. Skolene kan få støtte fra Fagfornyelsesteamet til innføring av den nye læreplanen. Samarbeidende lærere kan søke såkornmidler til utviklingsarbeid i klasserommet. Skoler kan søke om puljedeltagelse og utforske et fagfelt sammen med Universitet i Stavanger og en annen skole. En gang i semesteret arrangeres ledernettsverk for skoleledelse, tillitsvalgte og PPT i hele Utdanningsregionen.

De siste skoleårene har fagstaben prioritert oppfølging av enkeltskoler slik at opplæringen som blir gitt, blir i tråd med reduserte økonomiske rammer. I tillegg har mye av skolens og fagstabens kapasitet gått til pandemihåndtering og oppbygging av tilbud til ukrainske flyktninger.

Status

Statsforvalteren gjennomførte skoleåret 21-22 tilsyn med Sola kommune: Om kommunens internkontroll sikrer at skolen oppfyller plikten til å varsle og undersøke i skolemiljø saker. Her fikk kommunen 19 pålegg som skulle utbedres for at tilsynet skulle kunne lukkes. Etter tilbakemelding fra Sola kommune, ble tilsynet lukket.

Korntrollutvalget i Sola bestilte i juni 2021 en forvaltningsrevisjon fra Rogaland revisjon om forebygging og tidlig innsats i barnehage og barneskoler. Revisjonen startet opp i februar 22.

Formålet med prosjektet er å vurdere hvordan barnehager og barneskoler, i samarbeid med ulike støtte- og hjelpetjenester, arbeider med tidlig innsats med særlig fokus på barns og elevers psykiske helse og grunnleggende faglige ferdigheter. Rapport ventes høsten -22

Vurdering

Sola kommune har et ganske godt system for kvalitets- og kompetanseutvikling. Skolene har også tilgang til god oversikt over regelverkets krav til praksis. Oppdatering av rutiner og prosedyrer i Compilo kan variere. Det varierer også i hvilken grad skolene benytter de ulike verktøyene som finnes. Hovedutfordringen for kommunen er likevel

å ha kapasitet både på skolene og i staben, til å følge opp funnene til praksis er i tråd med regelverket.

Tiltak:

- Det er igangsatt arbeid med å utarbeide et helhetlig internkontrollsystem
- Det er gjennomført stikkprøver på utvalgte skoler med ansattes opplysningsplikt til barnevernet
- Det gjennomføres oppfølging av skoler som har utfordringer med å tilpasse driften til reduserte økonomiske rammer

8. Konklusjon og utfordringer

Endringer

De siste fem skoleårene har medført mange endringer for skolene. Eksempel her er innføring av plikt til å utarbeide aktivitetsplaner når det er mistanke om brudd på elevenes rett til et godt og trygt skolemiljø i 2017, innføring av lærernorm i ordinær opplæring fra 2018, ny læreplan i august 2020 og rammeplan for SFO i 2021. Fra mars 2020 har det vært nedstengninger og ulike tiltaksnivå på smittevern pga pandemien.

De siste årene har skolene i Sola fått reduserte økonomiske rammer. Flere erfarne lærere har gått av med pensjon og skolene har ansatt mange nyutdannede lærere.

Staten har innført ny ordning for desentralisert kompetanseutvikling og et kompetanseløft for spesialundervisning og inkluderende praksis. Begge deler gir kommunene større ansvar for ansattes kompetanseutvikling.

Sola kommunes fokusområde for kvalitetsutvikling i perioden 2016-2021 har vært inkludering, både sosialt, faglig og kulturelt. Kapasiteten til å følge opp dette utviklingsarbeidet, har vært begrenset.

Mye bra

Tilstandsrapporten for 21-22 viser at mye er bra i Solaskolen. Verktøyet insight fargelegger grønt både foresattes utdanningsnivå, gjennomsnittlig grunnskolepoeng, fullføring i videregående opplæring, og elevenes opplevde støtte fra lærerne både på 7. og 10.trinn. På 7.trinnet er mestring, trivsel, tilfredshet med elevmedvirkning og elevdemokrati og med skolehelsetjenesten fargelagt grønt. 10.trinnselevenes tilfredshet med rådgivning er også fargelagt grønt.

Mestring og trivsel på 10.trinn, tilfredshet med vurdering på 7.trinn og resultat for nasjonale prøver på alle trinn, har fått fargen gul.

Utfordringer

På andre områder er det utfordringer. Skåren for mobbing på 7. og 10. trinn, motivasjon og vurdering på 10.trinn har fått fargen rød. Motivasjon på 7.trinn har fått fargen oransje. Det samme har 10.trinnselevens tilfredshet med elevdemokrati og medvirkning og med skolehelsetjenesten.

Positiv utvikling

Tilstandsrapporten viser positiv utvikling på noen områder. Flere lærere har nå tilstrekkelig faglig fordypning i norsk, matematikk og engelsk. Resultatet i lesing og engelsk på de nasjonale prøvene på 8.trinn, viser en positiv utvikling det siste året. Skolens bidrag til elevenes læring av

grunnleggende ferdigheter har økt på 1.- 4.trinn. En lavere andel elever på 7.trinn oppgir at de blir mobbet de to siste årene.

Negativ utvikling på flere områder

En økende andel elever har ikke tilfredsstillende utbytte av den ordinære opplæringen og har behov for spesialundervisning. I denne gruppen finner vi mange gutter. Andelen gutter av de som har behov for spesialundervisning, er høyere i Sola enn nasjonalt. Hver femte undervisningstime som blir gitt, blir brukt til spesialundervisning.

Elevenes motivasjon, trivsel og tilfredshet med deler av læringsmiljøet er fallende de siste årene. Andelen elever som melder fra om mobbing på 10.trinn har økt de to siste årene fra 2,6 % av elevene til 6,3 % høsten 2021.

Andelen undervisningstimer som blir gitt av lærere uten godkjent utdanning øker, og er høyere i Sola enn nasjonalt.

Selv om grunnskolepoengene øker for elevgruppen samlet, er det en nedgang i grunnskolepoeng for elever med foresatte uten høyskoleutdanning og for norskfødte med innvandrerforeldre.

Fullføring av videregående opplæring øker, men for 2017 og 2018-kullet viser tallene en redusert fullføring for elever med innvandrerbakgrunn.

Kommunedirektøren vil prioritere disse tre feltene de kommende årene:

- Sikre **tilstrekkelige ressurser** til skolene til å kunne gi en god ordinær opplæring til alle elever uavhengig av forutsetninger
- **Videreutvikle skolens kompetanse** innenfor spesialundervisning og innenfor ordinær undervisning (tidlig innsats / tilpassa opplæring)
- Etablere og videreutvikle **kommunale støttetjenester som samhandler effektivt** og som kan bistå skoler som har elever med behov for særskilt tilrettelegging.

Prioriteringen ovenfor sammenfaller med målsettingen i det nasjonale Kompetanseløftet for spesialundervisning og inkluderende praksis:

« tilstrekkelig kompetanse tett på barna og elevene til å kunne fange opp og gi et inkluderende og tilpasset pedagogisk tilbud til alle, inkludert barn og elever med behov for særskilt tilrettelegging.» (lovdata; Retningslinjer for tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling i barnehage og grunnsopplæring)

Utvalg for oppvekst og kultur behandlet i desember 2021 Kompetanseplan for ansatte i grunnskolen, SFO og voksenopplæringen 2022-2025. Da vedtok utvalget også hva som skal prioriteres fram mot 2025; Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis, klasseledelse og autoritative voksne.

9. Litteraturliste

[Integrering- og mangfoldsdirektoratets nettside](#)

[Kompetanseplan for ansatte i grunnskolen, SFO og Voksenopplæringen i Sola 2022-2025](#)

[Kvalitets- og utviklingsmelding for Stavanger 2021](#)

Nordahl m.fl. 2018 [Inkluderende fellesskap for barn og unge](#)

[NOU 2019: 2 Fremtidige kompetansebehov II - – Utfordringer for kompetansepolitikken](#)

[NOU 2019 : 3 Nye sjanser – bedre læring – Kjønnforskjeller i skoleprestasjoner og utdanningsløp](#)

[NTNU: Elevundersøkelsen 2019](#)

Zachrisson 2019 [Institutt for spesialpedagogikk UIO](#)

Bakken, Anders NOVA 2009 [Kan skolen kompensere for elevenes sosiale bakgrunn?](#)

[Hva er skolebidragsindikator for grunnskolen ?](#)

[Oppvekstprofil 2022 FHI](#)

[Sola kontrollutvalgs årsplan 2022](#)

[SSB Karakter og nasjonale prøver fra grunnskolen](#)

[Stortingsmelding 21 \(2020-2021\) Fullføringsreformen- med åpne dører til verden og fremtiden](#)

[Tilstandsrapport PPT 2021](#)

[Vilbli.no](#)

[Udires analysebrett](#)

10. Vedlegg

10.1. Kjønnforskjeller i skoleprestasjoner

«I dag er det tydelige forskjeller mellom kjønnene på alle nivåer i utdanningssystemet. Forskjellene kan oppsummeres i ti punkter:

- Jenter har bedre språkforståelse allerede før barna begynner på skolen, mens gutter

har bedre romforståelse enn jenter i 4–6-årsalderen.

- Kjønnforskjellene i lesing og regning er små i starten av grunnskolen, men utvikler seg deretter i jenters favør særlig i tenårene. Ved avslutningen av grunnskolen får jentene bedre karakterer enn guttene i alle fag bortsett fra kroppsøving.
- Det er flere gutter enn jenter som trenger ekstra hjelp med læring. Nær 70 prosent av de som får spesialundervisning i grunnskolen er gutter.
- Kjønnforskjellen i grunnskolepoeng ligger mellom fire og fem poeng i snitt, og varierer lite fra år til år. Det vil si at en gjennomsnittlig gutt har mellom syv og ni karakterer på vitnemålet fra ungdomsskolen som er lavere enn det en gjennomsnittlig jente har. Det er stor variasjon både blant gutter og jenter, men blant de som fikk mindre enn 30 poeng var det omtrent 2,5 ganger så mange gutter som jenter, og blant de som fikk 50 eller flere poeng var det omtrent 2,5 ganger så mange jenter som gutter.
- Fem år etter påbegynt videregående opplæring er det rundt 30 prosent av guttene og 20 prosent av jentene som ikke har fullført.
- Jentene gjør det bedre enn guttene i videregående skole. Av alle elever som oppnår studiekompetanse får jentene i gjennomsnitt flere karakterpoeng enn guttene, og det er langt flere gutter enn jenter nederst i karakterfordelingen.

- Kampen om studie- og opplæringsplassene øker. Antallet kvalifiserte søkere til høyere utdanning uten studieplass har vokst kraftig siden 2014, og var i 2018 rundt 17 000 personer. Tilbudet om læreplass i fag- og yrkesopplæringen har vært stabilt, men det er omtrent 8 000 søkere som hvert år ikke får læreplass. Blant disse er 7 av 10 gutter.
- På mange studier med høye karakterkrav er kvinneandelen høy. Kvinner utgjorde rundt 65 prosent av de som fullførte medisin og jus og godt over 70 prosent av de som fullførte psykologi, veterinærmedisin, odontologi og farmasi.
- Blant unge voksne i alderen 30–39 år er andelen kvinner med høyere utdanning 57 prosent mot 40 prosent blant menn.
- Ifølge SSB vil kjønnsforskjellene i andelen som tar høyere utdanning fortsette å øke. I 2040 kan vi forvente at 38 prosent av menn og 58 prosent av kvinner i arbeidsstyrken vil ha høyere utdanning.» (NOU 2019:3)

Barn i familier med færrest sosioøkonomiske ressurser, spesielt familier med vedvarende lav inntekt, presterer gjennomsnittlig dårligere på kognitive og språklige tester. De har også større risiko for å falle ut av skole og arbeidsliv. Jo flere ressurser familien har tilgjengelig, desto bedre fysisk og psykisk helse kan barnet forvente å ha gjennom livsløpet.

Det er spesielt viktig å være oppmerksom på barn av innvandrere med flyktningbakgrunn og kort botid i Norge. Familiene har ofte lavere inntekt, dårligere boforhold, lavere utdanning og svakere arbeidsmarkedstilknytning enn resten av befolkningen. Flyktningfamilier rapporterer også oftere å være sosialt isolerte.» Oppvekstprofil 2022

En kan lese videre om hvordan sosial ulikhet opåvirker helse og utdanning i Folkehelseinstituttets oppvekstprofil for Sola kommune.

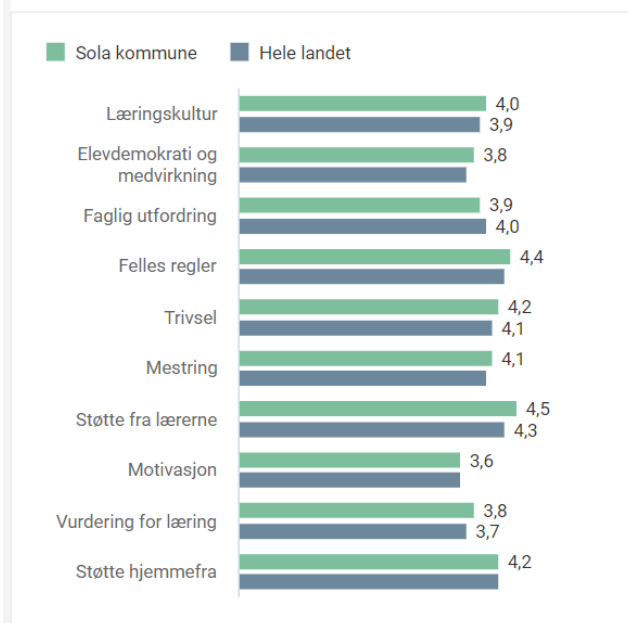
10.2. Betydning av sosial ulikhet

« Betydningen av sosial ulikhet for barns helse og oppvekst. Foreldrenes økonomiske, kulturelle og sosiale ressurser har betydning for barnas helse og oppvekst. Jo tidligere i livsløpet man lykkes i å oppnå en jevnere fordeling av ressurser og muligheter, jo større er sjansen til å påvirke morgendagens forskjeller i helse og oppvekstvilkår.

Sosial ulikhet viser til at det er ulik fordeling av ressurser mellom grupper i samfunnet. Dette inkluderer økonomiske ressurser som inntekt, eiendeler og bolig; kulturelle ressurser som utdanning, kunnskap og kulturell praksis; og sosiale ressurser som venner, familie og arbeidskolleger. Samlet sett utgjør dette familiens sosioøkonomiske ressurser. Ressursene barn og unge har tilgang til gjennom sine foreldre har betydning for deres livs- og utviklingsmuligheter helt fra barndommen og inn i voksenlivet.

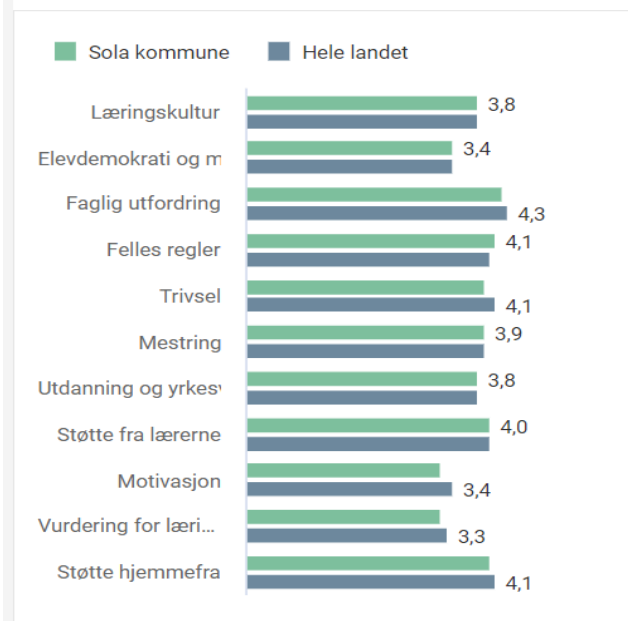
10.3. Læringsmiljø- alle indekser

Elevundersøkelsen – alle indekser – 7. årstrinn

2021-22, Hele landet, 7. årstrinn, Alle indekser, Alle eierformer, Begge kjønn

Elevundersøkelsen – alle indekser – 10. årstrinn

2021-22, Hele landet, 10. årstrinn, Alle indekser, Alle eierformer, Begge kjønn

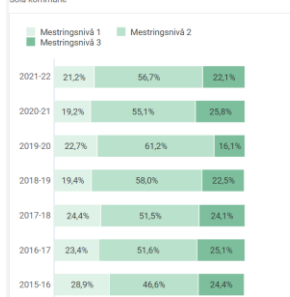
10.4. Mestringsnivå nasjonale prøver

5.trinn

Lesing

Sola kommune

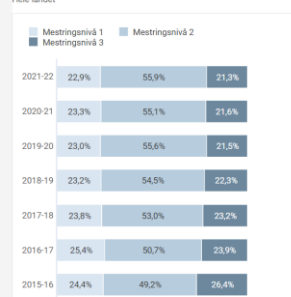
Mestringsnivåer – utvikling over tid – lesing 5. årstrinn

Sola, 5. årstrinn, Lesing, Alle eierformer, Begge kjønn

Sammenlignet med: Hele landet

Mestringsnivåer – utvikling over tid – lesing 5. årstrinn

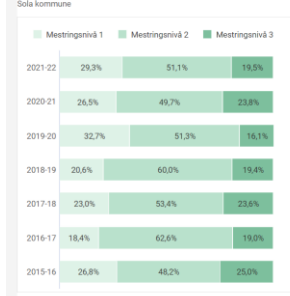

Hele landet, 5. årstrinn, Lesing, Alle eierformer, Begge kjønn

Regning

Sola kommune

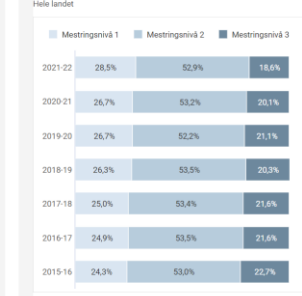
Mestringsnivåer – utvikling over tid – regning 5. årstrinn

Sola, 5. årstrinn, Regning, Alle eierformer, Jente

Sammenlignet med: Hele landet

Mestringsnivåer – utvikling over tid – regning 5. årstrinn

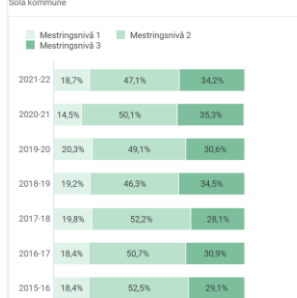

Hele landet, 5. årstrinn, Regning, Alle eierformer, Jente

Engelsk

Sola kommune

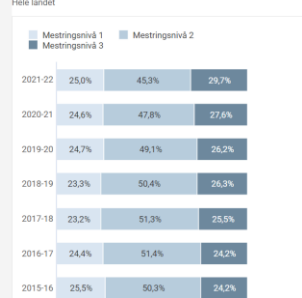
Mestringsnivåer – utvikling over tid – engelsk 5. årstrinn

Sola, 5. årstrinn, Engelsk, Alle eierformer, Begge kjønn

Sammenlignet med: Hele landet

Mestringsnivåer – utvikling over tid – engelsk 5. årstrinn

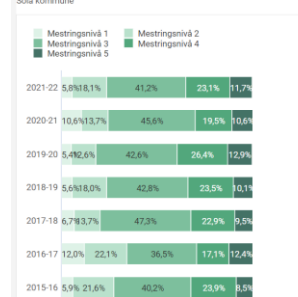
Hele landet, 5. årstrinn, Engelsk, Alle eierformer, Begge kjønn

8.trinn

Lesing

Sola kommune

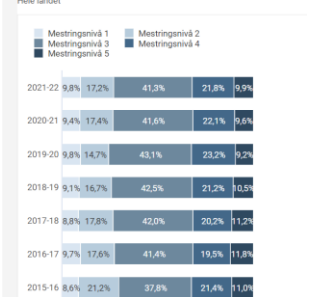
Mestringsnivåer – utvikling over tid – lesing 8. årstrinn

Sola, 8. årstrinn, Lesing, Alle eierformer, Begge kjønn

Sammenlignet med: Hele landet

Mestringsnivåer – utvikling over tid – lesing 8. årstrinn

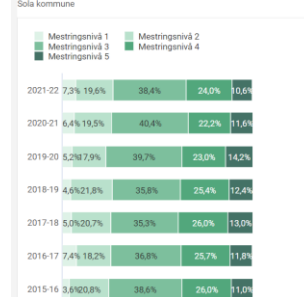

Hele landet, 8. årstrinn, Lesing, Alle eierformer, Begge kjønn

Regning

Sola kommune

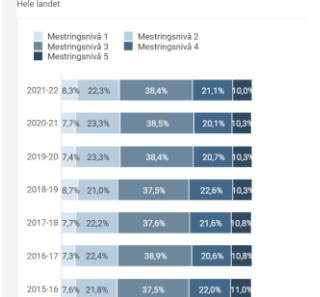
Mestringsnivåer – utvikling over tid – regning 8. årstrinn

Sola, 8. årstrinn, Regning, Alle eierformer, Begge kjønn

Sammenlignet med: Hele landet

Mestringsnivåer – utvikling over tid – regning 8. årstrinn

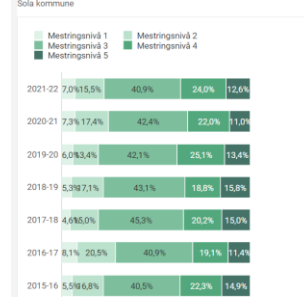

Hele landet, 8. årstrinn, Regning, Alle eierformer, Begge kjønn

Engelsk

Sola kommune

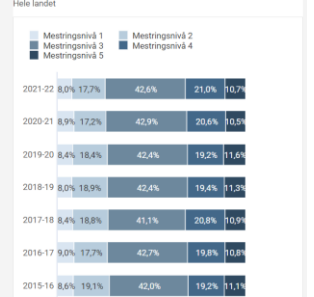
Mestringsnivåer – utvikling over tid – engelsk 8. årstrinn

Sola, 8. årstrinn, Engelsk, Alle eierformer, Begge kjønn

Sammenlignet med: Hele landet

Mestringsnivåer – utvikling over tid – engelsk 8. årstrinn

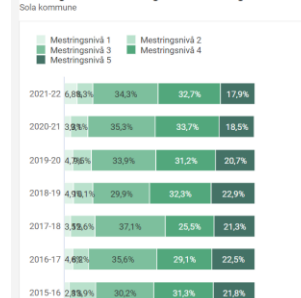
Hele landet, 8. årstrinn, Engelsk, Alle eierformer, Begge kjønn

9.trinn

Lesing

Sola kommune

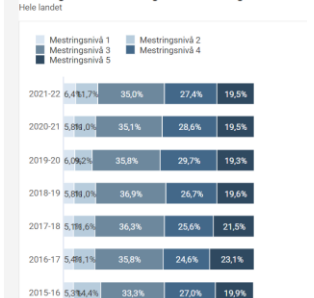
Mestringsnivåer – utvikling over tid – lesing 9. årstrinn

Sola, 9. årstrinn, Lesing, Alle eierformer, Begge kjønn

Sammenlignet med: Hele landet

Mestringsnivåer – utvikling over tid – lesing 9. årstrinn

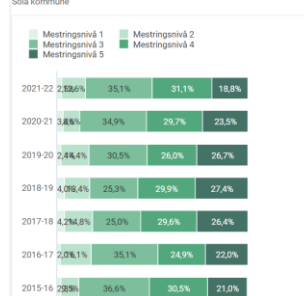

Hele landet, 9. årstrinn, Lesing, Alle eierformer, Begge kjønn

Regning

Sola kommune

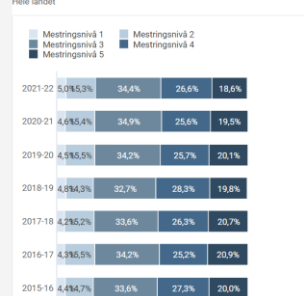
Mestringsnivåer – utvikling over tid – regning 9. årstrinn

Sola, 9. årstrinn, Regning, Alle eierformer, Begge kjønn

Sammenlignet med: Hele landet

Mestringsnivåer – utvikling over tid – regning 9. årstrinn

Hele landet, 9. årstrinn, Regning, Alle eierformer, Begge kjønn

Sola
kommune